

گفتوگو له گهل ChatGPT ده ربارهي...

په روه رده و گه شه پيداني به هاكان له سه رده مي
ته كنه لوژيادا
ئالنگاري و چاره سه ره

ئاماده كردني

د. ئه رسلان سه يذزاده

پيدا چونه وه

م. ئه مين محهمه د

۲۰۲۴

پیناسه‌ی کتیب

- ناوی کتیب : په‌روه‌رده و گه‌شه‌پیدانی به‌هاکان له سه‌رده‌می ته‌کنه‌لوژیادا ئالنگاری و چاره‌سه‌ره
- بابته : په‌روه‌رده
- ئاماده‌کردنی : د. ارسلان سید زاده
- پیداجوونه‌وه : م . ئەمین محهمه‌د
- تایپ : ارسلان سید زاده
- دیزاین : ریبین همه‌أمین
- وینه‌ی به‌رگ : ڤاویژ ئارام
- چاپخانه : چاپخانه‌ی پاندا
- تیراژ : ۵۰۰ دانه
- ژماره‌ی سپاردن :

پېرست

- پېشه‌کى ٤
- گرنگى پەروەردە لە سەردەمى مۆديرندا ٨
- کارىگەرى تەکنەلۆژيا لەسەر ژيانى رۆژانه ٨
- رۆلى دايبابان و مامۆستايان ٩
- ئامانجەکانى کتیب ٩
- پېناسەى پەروەردە و گرنگىيەکەى ١٠
- گرنگى پەروەردە ١١
- ئامانجى پەروەردەىى ١٣
- پەرسەندنى بىرى پەروەردەىى بە دريژايى ميژوو ١٧
- تيۆرييه پەروەردەىيەکان ٢١
- لە شپۆزە پەروەردەىيەکان: پەروەردە بە نمونە ٣٣
- پەروەردە لە رپگەى هاندان و پاداشتکردنەوه ٣٥
- شپۆزەکانى پەروەردەىى ٤٣
- پەروەردە و بەهاکان ٤٨
- چاندنى بەها رەوشتى و ئايىنيەکان ٥٢
- پەره‌پيدانى بەرپرسياريتى کۆمه‌لايه‌تى ٥٣
- پەره‌پيدانى سەربەخۆيى نيشتمانى ٥٧
- ئاستەنگەکان لە پەروەردەدا ٦٠
- ستراتيژييه‌کان بۆ رووبەروو بوونەوه‌ى ئاستەنگەکان ٦٣

- كاريگهري جيهانگيري له سهر پهروهرده..... ٦٤
- كاريگهري سوشيال ميديا له سهر پهروهرده و رهوشت..... ٦٧
- پهروهرده و تهكنهلوژيا..... ٧٢
- داهاتووي پهروهرده له ژير رۇشنايي گهشهسهندني تهكنهلوژيادا..... ٧٦
- چارهسهر و ستراتيجييهكان بو پهروهردهكردني كاريگهر..... ٨٠
- رۇلي دايك و باوك و مامۇستا له رينمايي كردن..... ٨٥
- هاوكاري نيوان دايكان و باوكان و مامۇستايان..... ٨٩
- پهروهردهي تايبهت و تهكنهلوژيا..... ٩٠
- ببركردنهوه له داهاتووي پهروهرده..... ٩٤

سیاس نامہ

چەند سالیک پيش ئیستا کتیبکم خویندنهوه به ناونیشانی (ئەمه ژيانی خۆته کاتی به ئەزموون کردن نیه) بو نوسەر (جیم دونوفان) که دەرھینەرکی کەنەدیە ، منیش هەر کات بیرم دەکردوه که چۆن بتوانم شتی بکەم که دوبارە نەبیت ،یان هەمان شتی خەلک نەبیت یان کەمتر نەبیت ،هەول بەدەم لەو شوینەوه دەست پیبکەم که ئەوانی که پیبگەیشتون کاتیک ئاشان بوم به (ChatGPT) وه گفتوگۆم لەگەلی ئەنجامدا ، بیرۆکە ی ئەوهم بۆ هات که سود لەم گفتوگۆیە وەربرگم که کۆمەلیک کتیب ئامادە بکەم که کتیبخانە ی کوردی پبویستی پبیانە لە بوارە کانی پەرودە ، گەشەپیدانی مرۆیی، رۆشنبیری ، فەلسەفە ، زیرەکی دەستکرد ،

به هۆی ئەوهی گفتوگۆکه به زمانی عەرەبی بوو پبویست دەکرد که وەرگیڕین بۆ زمانی شیرینی کوردی ئەم کارەیش لە رپی (Google translate) ئەنجامدرا بەلام گوگل ناتوانیت مافی وەرگیڕان وهکو پبویست بدات، چونکه نووسینی مرۆف پبویستی به پینوسی مرۆفە لیڕهوه رومان کرده لای زۆر بەرپز مامۆستا (ئەمین محەمەد) که پیدانچونەوه یان پیدابکات به خامه پر پرشتهکە ی بەرپزیشیان پەرتوکهکانی جوانترکرد ، ئیمەش پر به دل دەست خۆشی لە بەرپزبان دەکەین وهیوای تەمەن درپژی وه ئاسوودەیی بۆ دەخوایین هیوادارین که هەمیشە خاوەن کاری نوی و بەرھەمی نوخ بیت ، به هیوای ئەوهین ئەم کارە ی ئیمە جیگای رەزامەندی خودای پەرودەگار بیت پاشان سود بەخشیت به خوینەرانی ئازیزمان وکەلینیک لە کتیبخانە ی کوردی پرپکاتەوه .

د . ارسلان سیدزادە

سلیمانی ... ۲۰۲۴

بەناوى خۇداى گەورە وميهرەبان

پيشەكى

لە سەردەمى خىراى تەكنەلۆژيادا، پەروەردە و پەرهپيدانى بەهاكان بووئەتە ديارترين ئاستەنگەكانى بەردەم كۆمەلگا مۆديرنەكان . كۆمەلگاكان گۆرانكارى ريشەيى لە شيوازهكانى پەيوەنديکردن ، پەروەردە و كارليكى كۆمەلايەتى ، ئەمەش داواى دووبارە پيداچونەى شيوازهكانى پەروەردە و پەروەردەکردن دەكات. ئەم كتيبە ئامانجى ئەوئەيه كە چۆن تەكنەلۆژيا دەتوانيت كارىگەرى لەسەر بەها مروىيى و ئاكار و رفتار ھەبىت، و چۆن پەروەردەكاران و داىك و باوكان دەتوانن ئامرازە تەكنەلۆژيەكان بكاربھين بۆ بەرزکردنەوئەيه بەھا ئەرئىنيەكان لەنيوئەوئە تازە پيگەيشتوئەكاندا، لە ژيەر پۆشنايى جيھانيكى ديجيتاليدا كە بە گۆرانكارى بەردەوام و كراوئەيى بەرووى كەلتوور و بيروكە جياوازهكاندا تايبەتمەندە .

ئەو ئالنگاريانەى كە تەكنەلۆژيا دروستى دەكات برىتين لە بەركەوتن بە ناوھەرپۆكى نەگونجاو بۆ مندالان و ھەرزەكاران و دەستراگەيشتن بە ناوھەرپۆكى نەشياو بە ئاسانى بە شيوئەى ئۆنلاين، كە كارىگەرى لەسەر بەھا و ئەكاريان ھەيە ، ھەروەھا گۆشەگيريى كۆمەلايەتى و پشتبەستنى زۆر بە ئامپىرە تەكنەلۆژيەكان دەتوانيت ببىتە ھۆى دابرائى كۆمەلايەتى و نەبوونى... كارامەيى كۆمەلايەتى راستەقينە و لادان لە بەھاكان بەھۆى كارىگەريى كەلتووريى جياوازهكانى سەر ئىنتەرنيت لەوانەيە ببىتە ھۆى مەملانىيى بەھاكان لە نيوان ئەوئەى تاك لە ژينگەى ناوخۆيى خۆيدا فيرى دەبىت و ئەوئەى كە بە شيوئەيەكى ديجيتالى بەركەوتەى دەبىت ، ھەموو ئەمانە دەبنە ھۆى كەمى سەرنج دان و زيادەرپۆيى لە بەكارھيئانى ئەو ئامپىرانەى كە دەتوانن كارىگەرييان ھەبىت لەسەر تواناي مندالان بۆ سەرنج دان و گرنگيدان لە تووژيئەوئە و ژيانى پۆژانەياندا .

دەتوانرېت ھەندېك چارەسەر وەربگىرېت بە مەبەستى رېنمايېكردن، وچاودېرېكردن و رۆلى داىك و باوك و پەروەردەكاران لە ئاراستەكردن و بەكارھيئەنى تەكنەلۆژىيە مندالان، ديارىكردى كاتە گونجاوھەكان و ناوھەرۆكى گونجاو ، و فېركردنى مندالان چۆن تەكنەلۆژىيە بەكاربھيئەن بە شىۋەيەكى ئەرېنى و كارىگەر، گرنگىدان بە بەھا و ئاكارى دىجىتالى لەكاتىكدا پەيوەندىكردن بەھىز دەكات لە نىوان داىك و باوك و مندالان سەبارەت بەوھى كە بەركەوتەھى چى دەبىت لە رېگەھى ئۆنلاينەوھ، و باسكردنى ئەو بەھايانەھى كە دەبىت لە ئامادەبوونى چالاكىيە بەدەيلەكاندا لە رووى... ھاندانى مندالان بۆ بەشدارىكردن لە چالاكىيە كۆمەلەيەتى و وەرزىشى و كەلتورىيەكان بۆ پەرهەپىدانى تۋانا كۆمەلەيەتى و كەسىيەكانىيان دور لە شاشەكان بەم شىۋەيە دەتۋانىن تەكنەلۆژىيە لە ئالنگارىكان بگۆرېن بۆ ئامرازىكى كارىگەر بۆ بەرھەپىشېردنى بەھا ئەرېنىيەكان و پەرهەپىدانى نەوھەيەكى ھاوسەنگ و كارامە كە تۋانايى رووبەروو بوونەوھى داھاتوو.

بە مەبەستى ئامادەكردى ناوھەرۆكى گشتگىر دەتۋانىن چەند بابەتېكى سەرەكى وەك:

۱. ناساندنى پەروەردە :

- پېناسەھى پەروەردە و گرنگىيەكەھى
- ئامانجى پەروەردەھىيى
- پەرسەندنى بېرى پەروەردەھىيى بە درىژايى مېژوو

۲. پەروەردە لە سەردەھى تەكنەلۆژىيەدا

۳. تىۋورىيە پەروەردەيەكان :

- تىۋورىيەكانى فېربوونى نەرىتى
- تىۋورىيە مۆدېرنەكان لە پەروەردەدا

○ بەکارھېناني پراكتىكى تيۋورييه پەروەردەيىھەكان
۴. شېۋازەكانى خويىندن :

○ پەروەردە بە نموونە

○ پەروەردە لە رېگەى دىالۆگەۋە

○ پەروەردە لەگەل ھاندان و پاداشت

۵. خويىندن لە قۇناغە جياوازەكانى تەمەندا :

○ پەروەردەى پېشۋەختى منالى

○ پەروەردەى مندالىيى ناوہ پراست

○ پەروەردە لە تەمەنى ھەرزەكاريدا

۶. پەروەردە و بەھاكان :

○ چاندنى بەھا روشتى و ئاكارىيەكان

○ پەرەپيدانى بەرپرسيارىتى كۆمەلایەتى

○ بەھيىزکردنى بە ھيىزکردنى پەيوەست بون بە خاك و
نيشتمان

۷. پەروەردە و تەکنەلۆژيا :

○ كارىگەرى تەکنەلۆژيا لەسەر پەروەردە

○ بەکارھېناني تەکنەلۆژيا لە پەروەردەدا

○ ئالنگارى و دەرفەتەكان

۸. ئالنگارى ھاۋچەرخ لە بواری پەروەردەدا :

○ كارىگەرى جيھانگىرىيى لەسەر پەروەردەدا

○ ئالنگارى كۆمەلایەتیبوون لە سەردەمى مۇديرندا

۹. ستراتژییه‌کانی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل ئاسته‌نگه‌کانی په‌روه‌رده‌ی تایبته :

- په‌روه‌رده‌کردنی مندالی خاوه‌ن پیداویستی تایبته
- شی‌وازه‌کانی تی‌که‌ل‌کردنی مندالانی خاوه‌ن پیداویستی تایبته له قوتابخانه‌کاندا
- رۆلی خیزان و قوتابخانه له پالپشتیکردنی مندالانی خاوه‌ن پیداویستی تایبته

ئه‌نجام :

- بیرکردنه‌وه له داها‌تووی په‌روه‌رده

بەشى يەكەم: پەروەردە لە سەردەمى تەكنەلۆژيادا

لە جىھانى مۇدېرندا تەكنەلۆژيا بوو تە بەشىكى دانەپراو لە ژيانى رۇژانەمان. لە مۇبايلە زىرەكەكان و تابليتەكانەو تە دەگاتە ئىنتەرنېت و سۇشال ميديا، خۇماليدا دەبينەو تە دەورە دراوين لەلايەن تەكنەلۆژياى پېشكەوتوو تە شىوازي كارلىككردنمان لەگەل جىھانى دەورەبەرمان دەگۆرپت. ئەم گۆرانكارىيە خىرايانە لە ژىنگەى تەكنەلۆژيادى نويدا بە ئالنگارى سەر پرۆسەى پەروەردەدا دادەنرپت، كە يەككە لە كۆنترين و گرنگترين ئەركەكانى كۆمەلگەى مرۇقاىەتى .

گرنكى پەروەردە لە سەردەمى مۇدېرندا

پەروەردە تەنھا پرۆسەىيەكى پەروەردەىي نىيە ئامانجى پەروەردە گواستەنەو هى زانستە لە نەو هەكەو بۆ نەو هەكەى تر، پرۆسەىيەكى هەمەلايەنەىيە كە هەولى پەرهەپيدانى بەها و ئاكار و لىھاتوووى كۆمەلايەتى دەدات. لە سەردەمىكدا كە تەكنەلۆژيا زۆر لايەنى ژيانمان كۆنترۆل دەكات، پىويستە پەروەردە كە خۆى لەگەل ئەم گۆرانكارىيانەدا بگونجىنپت ، بەبى ئەو هى بەها بنەرەتتەىيەكانى لە دەست بەدات .

كارىگەرى تەكنەلۆژيا لە سەر ژيانى رۇژانە

تەكنەلۆژيا لە ئەمرو تەنھا ئەو ئامرازانە نىيە كە بەكارىيان دەھىنين، بەلكو ئەو ژىنگەىيە كە تىيدا دەژىن. لە رىگەى ئامپىرە زىرەكەكان و ئىنتەرنېتەو جىهان بوو تە گوندىكى بچووك. مندالان و گەنجان دەتوانن بە كلىككردنى دوگمەىيەك دەستيان بە برىكى زۆر زانىارى بگات، ئەمەش رۆلى داىك و باوك و مامۇستا وەك بلاوكەرەو هى نەرىتى زانست دەگۆرپت. بەلام ئەم دەستراگەيشتنە ئاسانە بە زانىارىيەكان لەگەل ئاستەنگەكانىشدا دپت، لەوانە ئەوانەى پەيوەستن بە ناوهرۆكى نەگونجاو، تايبەتمەندى و ئالوودەبوون بە شاشە .

پېۋيستی پەرەپېدانی بەھاكان لە ژېر رۆشنایى پېشكەوتنى تەكنەلۆژيادا

لەم سەردەمە دیجیتالیەدا پېۋيستییەكى زیاتر ھەيە بۆ پەرەپېدانی بەھا پروشتى وکۆمەلایەتیەکان. بەھاكانى ھەك رېزگرتن، بەرپرسىارىتى، راستگۆيى و ھاوکارى لە ھەموو کاتىك گرنگرتن بۆ دۇنيابوون لەوھى كە تەکنەلۆژيا بە شىۋەيەكى بەرپرسىارانە و سوودبەخش بەکار دەھيئەت. بەرەنگارىەكە لەوھدايە كە چۆن ئەم بەھايانە بگوازىتەوھ بۆ نەوھ تازەپېگەيشتوھکان لە ژینگەيەكى پر لە تەکنەلۆژيادا .

رۆلى دايابان و مامۆستايان

ئەمپرو دايك و باوك و مامۆستايان رووبەرووى دوو ئالنگارى دەبنەوھ: خۆگونجاندىن لەگەل تەکنەلۆژيا و رېنمايىکردنى مندالان و گەنجان بەرەو بەکارھيئەتە تەکنەلۆژيا بە شىۋەيەكى ئەرېنى. پېۋيستیە پەرە بە توانا تەکنەلۆژيەکانيان بەدەن و لە كاريگەريیە دەروونى و كۆمەلایەتیەکانى ئەم تەکنەلۆژيایانە لەسەر نەوھى نوئ تېبگەن، بۆ ئەوھى بتوانن پشنگيرى و رېنمايى گونجاو پېشكەش بكەن .

ئامانجەکانى كتيب

ئەم كتيبە ئامانجى پېداچوونەوھيە بە بنەما تيۆرى و پراكتيكيەکانى پەرەردە ، لە سەردەمى تەکنەلۆژيادا، بە گرنگيدان بە چۆنيەتى پەرەپېدانی بەھاكان لە ژینگەي تەکنەلۆژيادا. پېداچوونەوھ بە تيۆريە پەرەردەيە جياوازەکاندا دەكەين و ستراتيجى پراكتيكي بۆ رووبەرووبوونەوھى ئاستەنگە تەکنەلۆژيەکان دەخەينەرۆو، جگە لەوھى تيشك دەخەينە سەر رۆلى دايك و باوك و مامۆستايان لە

پەروەردە كەردنى نەوھىيەك كە تۈاناي سوودوھەرگرتن لە تەكنەلۆژىيە
ھەيئەت بەيخ لەدەستدانى بەھا بنەرەتییەكان .

لەم كەتیبەدا ھەول دەدەين وەلامى پرسىيارە پيشبىنى كراوھكان
وھك: چۆن دەتوانریت تەكنەلۆژىيا بەكاربھيئەت بۆ بەرزكردنەوھى
پرۆسەى پەروەردە؟ لەم سەردەمە دىجىتالىيەدا پيويستە جەخت
لەسەر چ بەھايەك بكریتەوھ؟ چۆن دەتوانين مامەلە لەگەل ئەو
ئالنگارىيانە بكەين كە تەكنەلۆژىيا بۆ پەروەردەى نەرىتى دروستى
دەكات؟ ھىوادارين ئەم كەتیبە رېبەرىكى پراكتىكى و تيۆرىيەت بۆ
ھەموو ئەوانەى ئارەزووى پەروەردە كەردنى منداڵ و گەنج دەكەن لەم
سەردەمە تەكنەلۆژىيەدا .

پيئاسەى پەروەردە و گرنگىيەكەى

پيئاسەى پەروەردە

پەروەردە پرۆسەيەكى ھەمەلایەنەيە كە ئامانجى پەرهپيدانى تاكە بە
شيۆەيەكى ھاوسەنگ لە ھەموو روويەكەوھ: دەروونىي، كۆمەلایەتى،
رەوشتى. پرۆسەيەكە كە لە پەروەردەى ئەكادىمى تيدەپەریت و
پيئكھاتنى كارەكتەرى و چاندنى بەھا و بنەماكان لەخۆبگریت كە
يارمەتى تاك دەدات كارلپكى ئەرىنى لەگەل كۆمەلگا و جىھانى
دەوروبەريدا بكات .

دەتوانریت پەروەردە بەم شيۆەيە پيئاسە بكریت :

۱. پرۆسەى فيربوونى بەردەوام : لە سەرەتاي مندالييەوھ تا گەورەيى
دریژدەبيتەوھ، وئامانجیەتى تاك ئامادە بكات بۆ ئەوھى بتوانیت
بەرپرسىياریتى لە ئەستۆ بگریت وبە شيۆەيەكى سەربەخۆ بژى .

۲. گەشەپپىدانی گشتگير: پەرەپپىدانی توانا دەرۋونىيەكان، كارامەيى كۆمەلایەتى، بەھا رەۋشتىيەكان، وتەندروستى دەرۋونىيى و جەستەيى لەخۆدەگرپت .

۳. كارلپكى كۆمەلایەتى: پەيوەستە بە كارلپكى نيوان تاكەكان و دامەزراۋەكانى ۋەك خيزان و قوتابخانە و كۆمەلگا .

۴. رپنمايى: ئاراستەكردنى تاكەكان بەرەو رەفتارە دروستەكان ورپنمايىكردن بەرەو برپاردانى دروست لەخۆدەگرپت.

گرنگى پەرۋەردە

۱. پەرەپپىدانی توانا دەرۋونىيەكان: لە رپگەي پەرۋەردەۋە توانا ئايدۆلۆژى و دەرۋونىيەكانى تاكەكان پەرەپپىدەدرپن، ئەمەش يارمەتيان دەدات بىرکردنەۋەي رەخنەگرانە و چارەسەركردنى كيشەكان و برپاردانى ئاگادارانە .

۲. پيشخستنى بەھا رۋشتى و كۆمەلایەتییەكان: پەرۋەردە بەشدارە لە چاندنى بەھا رەۋشتى و كۆمەلایەتییەكانى ۋەك راستگۆيى، رپزگرتن، ھاوكارى و بەرپرسىارپتى. ئەم بەھايانە بنەماي كارلپكى ئەرپنى نيوان تاكەكانى كۆمەلگا پيكدەھپن .

۳. بەدەستەپپىنانى ھاوسەنگى دەرۋونىيى و سۆزدارى: پەرۋەردە يارمەتيدەرە لە پەرەپپىدانى كەسايەتییەكى ھاوسەنگ لەرپگەي پيشكەشكردنى پشتگيرى دەرۋونىيى و سۆزدارى، كە بەشدارە لە دروستكردنى متمانە بەخۆبوون و تواناي مامەلەكردن لەگەل فشار و ئالنگارىيەكان .

۴. ئامادەكردنى تاك بۆ ژيانى كاركردن: پەرۋەردە تاكەكان بەو لپھاتوويى و زانىارىيە ئامادە دەكات كە پپويستن بۆ چوونە ناو بازارى كار و بەشداريىكردنى كاريگەرانە لە ئابوورى و كۆمەلگادا.

ئەم كارامەيىيانە برىتتىن لە تواناي پەيوەندىكردن، كارى تىمى و چارەسەر كىردنى كىشەكان .

۵. بەھىز كىردنى سەربەخۆيى نىشتمانى و مرۆيى : لە رېگەي پەروەردەوہ ھەستىكردن بە سەربەخۆيى بە نىشتمان و جىھان پەردەستىنئىت، ئەمەش رۆحى ھاوولائىبوون و بەرپرسىارىتى كۆمەلەيەتى و مرۆيى بەرز دەكاتەوہ .

۶. پەرهپىدانى داھىنان و داھىنان : پەروەردە بەشدارە لە پەرهپىدانى داھىنان و تواناكانى داھىنان لەرېگەي ھاندانى بىر كىردنەوہى كراوہ و سەربەخۆ، ئەمەش تاكەكان پالەنئىت بۆ گەران بەدوای چارەسەرى نوئ و داھىنەرانە بۆ ئاستەنگە جىاوازەكان .

۷. بەردەوام بوون لەگەل پىشكەوتنە تەكنەلۆژىيەكان : لە سەردەمى تەكنەلۆژىيادا، پەروەردە رۆلئىكى گىرنگ دەگىرئىت لە تواناسازى تاكەكان بۆ بەكارھىنانى تەكنەلۆژىيا بە شىوہىيەكى ئەرئىنى و كارىگەر، لە ھەمان كاتدا ھۆشيارى لە مەترسىيە ئەگەرىيەكان و چۆنىەتى دووركەوتنەوہ لىيان بەرز دەكاتەوہ .

۸. بنىاتنانى كۆمەلگايەكى پىشكەوتوو و بەردەوام : تاكەكانى خويىندەوار و رۆشنىبىر بەشدارى دەكەن لە بنىاتنانى كۆمەلگايەكى بەھىز و پىشكەوتوو كە تواناي رووبەرووبوونەوہى ئاستەنگى جۆراوجۆر و بەدەستھىنانى گەشەپىدانى بەردەوامى ھەبئىت .

بۆيە پەروەردە تەنھا گواستەنەوہى زانىارى نىيە، بەلكو پرۆسەيەكى يەكگرتووہ كە ئامانجى بنىاتنانى مرۆقئىكى ھۆشيار و بەرپرسىارە، تواناي كارلئىكى ئەرئىنى لەگەل ژىنگەكەيدا ھەبئىت و بە شىوہىيەكى كارىگەر بەشدارى لە پىشكەوتنى كۆمەلگاكەيدا بكات .

ئامانجى پەرۋەردەيى

پەرۋەردە پرۆسەيەكى فرەپەھەندە كە ئامانجى گەيشتن بە كۆمەلەك ئامانجى ھەمەلایەنەيە كە پەيۋەندىيان بە گەشەپپىدانى تاك و كۆمەلگاۋە ھەيە. ئەم ئامانجانە لە نىۋان ئامانجە كەسى و كۆمەلایەتى و ئەخلاقى و كولتورپىيەكاندا جياوازن و برىتىن لە :

۱. پەرەپپىدانى توانا دەرۋونى و مەعريفىەكان :

○ پەرەپپىدانى تواناكانى بىر كىردنەۋەي پەخنەگرانە و شىكارى :
تواناسازى تاكەكان بۇ شىكىردنەۋەي زانىارى و برىاردانى
ئاگادارانە.

○ ھاندانى فېربوونى بەردەوام :چاندنى خۆشەويستى بۇ زانين و
بەدواداچوون بۇ فېربوونى تەۋاۋى ژيان .

۲. گەشەكىردنى ھاۋسەنگى كەسايەتى :

○ بەرزكىردنەۋەي متمانە بەخۇبوون :يارمەتيدانى تاكەكان بۇ
دروستكىردنى متمانەي بەھيژ بەخۇبوون و تواناى گەيشتن بە
ئامانجەكانيان .

○ پەرەپپىدانى سەربەخۇيى :بەرزكىردنەۋەي تواناى برىاردان و
ۋەرگرتنى بەرپرسىارىتى خۇد .

۳. پەرەپپىدانى بەھا رەۋشتى و كۆمەلایەتپىەكان :

○ چاندنى بەھا مروپىيەكان :ۋەك راستگۆيى، رېزگرتن، و
ھاوكارى.

○ پېشخستنې بهرپرسياريتي كۆمهلايه تي : فير كودني تاكه كان له گرنگي به شداري كودن له كۆمهلگا و گرنگيدان به چاكه ي گشتي.

۴. گه يشتن به هاوسهنگي دهروونى و سۆزدارى :

○ پېشكه شكدني پشتگيري دهروونى : دابينكدني ژينگه يه كي پالپشت كه به شداري پت له گه شه پيدانى تهنروستى دهروونى و سۆزدارى .

○ پهره پيدانى تواناكانى بهرپوه بردني فشار : فير كودني تاكه كان چۆن مامه له له گه ل فشار و فشاره كانى ژياندا بكن به شيوازي ئه ريئى .

۵. ئاماده كودني تاكه كان بۆ ژيانى پراكتيكي :

○ پهره پيدانى كارامه يى پيشه يى : دهوله مندكدني تاكه كان به و زانبارى و ليها تووييانه ي كه پيوستن بۆ ئه وه ي به سهركه وتوويى بچنه ناو بازارى كاره وه .

○ فير كودني كارامه ييه كانى په يوه نديكودن و كارى تيمى : بهر زكدنه وه ي تواناى كار كودن له ناو تيميكدا و په يوه نديكودني كاريگه ر له گه ل كه سانى تر دا .

۶. به هيژ كودني سه ربه خويى نيشتمانى و مروى :

○ چاندني هه ستى سه ربه خويى : فير كودني تاكه كان به گرنگي سه ربه خويى له كۆمهلگا ولاته كه يان، و بهر زكدنه وه ي هه ستى شانازى نه ته وه يى .

○ پهره پيدانى هوشيارى جيهانى : بهر زكدنه وه ي تيگه يشتنى تاكه كان له پرسه جيهانى به كان و گرنگى هاوكارى نيوده وله تي

۷. ھاندانى داھىنان :

- ھاندانى بىر كىردنە ۋە ھى داھىنە رانە : ھاندانى تاكە كان بۇ بىر كىردنە ۋە لە دەرە ۋە ھى سىندوقە كە و گەر ان بەدۋاى چارە سەرى نوخ و داھىنە رانە دا .
- پىشتىگىرى كىردن لە داھىنان : دابىن كىردنى ژىنگە يەكى ھاندەر كە پىشتىگىرى لە بىرۋكە نوپىيە كان بىكات و يارمە تىدەر بىت لە گۆرىنى بۇ واقىع .

۸. ھاوسەنگى لە گەل پىشكە وتنە تەكنەلۋژىيە كان :

- فېر كىردنى بەكار ھىنانى تەكنەلۋژىيا : تۋاناسازى تاكە كان بۇ بەكار ھىنانى تەكنەلۋژىياى مۇدىرن بە شىۋە يەكى كارىگەر و سەلامەت .
- ھۆشيارى لە مەترسىيە تەكنەلۋژىيە كان : فېر كىردنى تاكە كان چۆن مامەلە لە گەل ئالنگارى و مەترسىيە كانى پەيوەست بە تەكنەلۋژىيادا بىكەن .

۹. بىياتنانى كۆمەلگايەكى پىشكە وتوو و بەردەوام :

- پىشكىستنى گەشە پىدانى بەردەوام : فېر كىردنى تاكە كان لە گىرنگى پاراستنى سەرچاۋە سىروشتىيە كان و كار كىردن بۇ بەدەستەھىنانى گەشە پىدانى بەردەوام .
- ھاندانى بەشدارى شارستانى : بەز كىردنە ۋە ھى ھۆشيارى لە گىرنگى بەشدارى كىردنى كارىگەر لە ژيانى مەدەنى و سىياسىدا .

ئەم ئامانجانە پىكە ۋە بەشدارن لە گەشە پىدانى ئەو تاكانەى كە تۋاناي كارلىكى ئەرىنىيان لە گەل كۆمەلگايە كان و جىھاندا ھەيە، و بەشدارىيەكى كارىگەر دەكەن لە بەدەستەھىنانى گەشە پىدان و پىشكە وتنى بەردەوام. ئامانجى پەرۋەردە بىياتنانى مەۋقەيىكى راھىنراۋە،

ئاگادارى بەرپرسىارىتى خۆى بىت بەرامبەر بە خۆى و بەرامبەر بە
چواردەورى، و تواناى پروبەروبوونەوہى ئاستەنگەکانى سەردەمى
هەبىت بە لىھاتووى و لىھاتووى بەرز .

بەشى دووھەم: پەرەسەندنى بىرى پەرۋەردەيى بە درېژايى مېژوو

بىرى پەرۋەردەيى بە درېژايى سەدەكان گەواھىدەرى گەشەسەندنى گەرەى بەخۆيەوۋە بىنيوۋە، بەو پېيەى لە ژېر كارىگەرى گۆرانكارىيە كۆمەلەيەتى و كەلتوورى و ئابوورى و رامياركاندا بوو. ئەم گەشەسەندنە دەتوانرېت بەسەر چەند قۇناغېكى سەرەكىدا دابەش بكرېت :

۱. پەرۋەردە لە سەردەمى كۇندا

• شارستانىيەتە كۇنەكان (مىسرى، بابلى، و فىنيقى) :

- گرنگان بە فېرکردنى نووسىن و خوئندنەوۋە و ژمېرىارى دەدا، جگە لە فېرکردنى بەھا ئايىنى و كۆمەلەيەتتەيەكان .
- لە مىسرى كۇن، پەرۋەردە بە ئامانجى خزمەتکردنى دەولەت و ئايىن بوو، كە لەوئىدا نووسەران و قەشەكان راھىئانىان پېدەكرا.

• يۇنانى كۇن :

- ئەفلاتون :ئەو لە رېگەى فەلسەفەوۋە سەرنجى لەسەر پەرۋەردە بوو، بەو پېيەى پېى و ابوو كە پەرۋەردە ئامانجى بەدەستەيئانى دادپەرۋەرىيە و پېكەيئانى تاكى ئايدىال .
- ئەرستو :ئەو بىنى كە پەرۋەردە ئامانجى پەرەپېدانى فەزىلەتى رەوشتى و دەروونىيە، و سەرنجى لەسەر پەرۋەردەى ھاوسەنگ لە نېوان دەروون و جەستەدا بوو .

• رۆمانەکان :

- ئەوان گرنگییان بە پەروەردەى پراکتىكى و پراھيئەنى گەنجان لە کارامەى سەربازى و کارگيريدا بوو، لەگەل پەروەردەى ئەدەبى و فەلسەفى .

۲. پەروەردە لە سەدەکانى ناوەرەستدا

• بىرى مەسىحى

- ئۆگستىن: سەرنجى خستە سەر پەروەردەى ئايىنى وەك ئامرازىك بۆ پزگارکردنى پۆح و بەدەستەيئەنى ژيانى هەتاهەتايى.
- تۆماس ئاكوينا: فەلسەفەى ئەرستۆى لەگەل بنەما مەسىحىيەکان تىكەل کرد، جەختى لەسەر پۆلى عەقل کردەو لە تىگەيشتن لە باوەردا .

• سەردمى ئىسلام

- بىرى ئىسلامى: سەرنجى لەسەر فيرکردن و جيبەجيبکردنى قورئان و سوننەت بوو، و پەرەپيدانى زانستە عەقلانى و سروشتييهکان. ئيمە باسى كەسايەتتييهکانى وەك ئەلفارەبى و ئيبىن سينا و ئەلغەزالى دەكەين كە بەشداريبان لە پەرەپيدانى بىرى پەروەردەى ئىسلاميدا کردووە .

۳. رينيسانس

• دووبارە دۆزىنەوەى بىرى كلاسىك :

- جەختکردنەو لەسەر گرنكى پەروەردەى زانستە مروپيەکان، لەگەل جەختکردنەو لەسەر ئەدەب و ھونەر و زانستەکان .

- ئىراسموس: داواى پەروەردەيەكى گىشتىگىر و ھەمەچەشنى كىرد، لەگەل جەختكىردنەو لەسەر بەھا ئاكارىيەكان و بىركىردنەو ھى رەخنەگرانە .

۴. سەردەمى رۇشنگەرى

• جۇن لۇك :

- تىۋرېكى عەقلى ۋەكو تەختەيەكى سىپى (tabula rasa) خىستەرو ، جەختى لەسەر گىرنگى ئەزموون و پەروەردە كىردەو لە دارشتنى دەرووندا .
- ئەو سەرنجى خىستە سەر پەروەردەى پىراكتىكى و پىشەيى، و جەختى لەسەر گىرنگى پەروەردەى ۋەرزشى كىردەو .

• ژان ژاك رۇسو :

- لە كىتەبەكەيدا "ئىمىل" بىرۋكەى پەروەردەى سىروشتى ناساندوۋە، كە مىندال دەبىت لە رېگەى ئەزموونى راستەو خۇ و كارلىككىردن لەگەل سىروشت فىرېبىت .
- داواى كىرد رېز لە قۇناغەكانى گەشەكىردنى مىندال بگىرېت و فىرېبىت بەپىي خىرايى گەشەكىردنى سىروشتى .

۵. سەدەى ۱۹ يەم

• يۇھان ھائىرىچ پىستالۋزى :

- گىرنگىدان بە پەروەردەى گىشتىگىر كە لايەنى دەروونىي و جەستەيى و سۆزدارى لەخۇدەگرېت .
- جەختكىردنەو لەسەر فىرېبوون لە رېگەى چالاكىيە پىراكتىكىيەكان و ئەزموونە راستەو خۇكانەو .

• فریدریش فرۆبیل :

- دامه‌زینهری باخچه‌ی مندلان، که تیایدا سه‌رنجی خسته سه‌ر گرنگی په‌روه‌ده‌ی مندالی سه‌ره‌تایی .
- داوای کرد له رپگه‌ی یاریکردن و چالاکیی داهینه‌رانه‌وه په‌روه‌ده بکریت .

۶. سه‌ده‌ی ۲۰ یه‌م

• جۆن دیوی :

- یه‌کیک له گرنگترین پییشه‌نگه‌کانی په‌روه‌ده‌ی پییشه‌وتنخوازانه، سه‌رنجی خسته سه‌ر په‌روه‌ده‌ی دیموکراسی و ئەزموونی .
- داوای فی‌ربوون له رپگه‌ی چالاکییه‌کان و کارلیکی کۆمه‌لایه‌تییه‌وه کرد، هه‌روه‌ها جه‌ختی له‌سه‌ر گرنگی بیرکردنه‌وه‌ی ره‌خنه‌گرانه و چاره‌سه‌رکردنی کییشه‌کان کرده‌وه .

• ماریا مؤنتیسیسۆری :

- تیشکی خسته سه‌ر فی‌ربوونی سه‌ربه‌خۆ و خۆئاپاراسته‌کراو، له‌گه‌ل گرنگی ژینگه‌یه‌کی هانده‌ر .
- شیوازی په‌روه‌ده‌یی له‌سه‌ر بنه‌مای به‌کاره‌یانی هه‌سته‌کان و ئەزموونه پراکتیکییه‌کان دابین ده‌کرد .

• ژان پیاچیت :

- تیۆری گه‌شه‌کردنی مه‌عریفی خسته‌پروو، جه‌ختی له‌سه‌ر قۆناغه‌کانی گه‌شه‌کردنی مندال و چۆنیه‌تی کاریگه‌رییان له‌سه‌ر فی‌ربوون کرده‌وه .
- سه‌رنج بده به‌ رۆلی چالاکانه‌ی مندال له‌ پرۆسه‌ی فی‌ربووندا .

۷. سەردەمى مۇدىرن

• پەروەردەى مۇدىرن :

- بىرکردنەوہى پەروەردەى پەرى سەندووه بۇ ئەوہى تىكەلکردنى تەکنەلۇژيا لە پەروەردەدا بگریتەوہ، بە گرنگیدان بە خویندنى دیجیتالی و دوور مەودا .
- توپژینەوہکانى ئەم دواییه لەسەر بنەمای پەرۆژە، فېربوونى ھاوبەش و فېرکاریى كەسى بەپى پىوېستى فېرخوازەكە جەخت دەكەنەوہ .

پەروەردەى ھەمەلايەنە و بەردەوام :

- جەختکردنەوہ لەسەر گرنكى پەروەردە بۇ ھەمووان، لەوانەش مندالانى خاوەن پىداوېستى تايبەت .
- گرنگیدان بە گەيشتن بە ئامانجەکانى گەشەپىدانى بەردەوام لە رېگەى پەروەردەوہ .

بىرکردنەوہى پەروەردەى بەردەوام بووہ لە پەرسەندن، وەلامى گۆرانکارییه كۆمەلايەتى و تەکنەلۇژيەکان دەداتەوہ، ھەميشە ھەولى باشتکردنى كواليتى پەروەردە و دابىنکردنى پىداوېستىيەکانى تاك و كۆمەلگاكان دەدات لە سەرانسەرى جیھان .

بەشى سىيەم: تيۇرىيە پەروەردەيىھەكان

تيۇرىيە پەروەردەيىھەكان چوارچىۋەيەك بۇ تيۇگەيشتن لە چۆنيەتى روودانى فيربوون و چۆنيەتى دارشتنى ژينگەي فيربوونى كاريگەر دابىن دەكەن. ليۇرەدا پىداچوونەو بە ھەندىك لە تيۇرىيە سەرەككەيەكانى پەروەردە دەكەين :

۱. تيۇرى پىشەنگاران

- پىشەنگى تيۇرى : جۇن واتسۇن، ئىقان پاقلوڧ، پ. و. سكىنەر .
- پرەنسىپى سەرەتايى :
 - فيربوون گۇرانكاريىە لە رەفتاردا لە ئەنجامى ئەزموندا .
 - رەفتار لە رېگەي بەھيژکردن و سزادانەو فير دەپىت .
 - پەروەردە سەرنج دەخاتە سەر چاودىريکردن و كۆنترۇلكردنى ژينگە بۇ دارشتنى رەفتارە خوازراوہكان .
- بەكارھيئان لە پەروەردەدا :
 - پاداشت و سزا بەكاربەيئە بۇ بەھيژکردنى رەفتارە خوازراوہكان.
 - پەروەردەي بەرنامە بۇ دارپۇتراو و ئۆتۆماتىكى .

۲. تيۇرى بونىادگەرايى

- پىشەنگى تيۇرى : ژان پياگىت، ليف فيگۇتسكى .
- پرەنسىپى سەرەتايى :
 - فيربوون پرۆسەيەكى بنىاتنەرى چالاكە كە تييدا فيرخواز لە رېگەي كارليكکردن لەگەل ژينگەوہ زانيارى بنىات دەنپت .
 - زانين بە شيۋەيەكى نەرىنى بەدەست ناھيئىرپت، بەلكو لەسەر بنەماي ئەزمونەكانى پىشوو بنىات دەنرپت .

○ فېربوون بە باشتىن شېۋە لە چوارچىۋە كۆمەلەيەتى و كارلىكدا روودەدات .

• بەكارھېنان لە پەروەردەدا :

○ بەكارھېنانى چالاكیيە دەستى و تاقىكارىيەكان لە وانەوتنەویدا .

○ گرنگىدان بە فېربوونى گروپى و كارلىككارانە .

○ دىزاینکردنى پروگرامەكان كە ھاندەرى بىرکردنەوہى رەخنەگرانە و چارەسەرکردنى كېشەكان بن .

۳. تىۋرى فېربوونى كۆمەلەيەتى

• پېشەنگى تىۋرى : ئەلبېرت باندورا .

• پرەنسىپى سەرەتايى :

○ فېربوون لە رېگەى چاودىرىکردن و چاولېكەرى ئەوانى ترەوہ روودەدات .

○ پرۆسەى ناوخۆيى وەك بىرکردنەوہ و چاوەروانىيەكان رۆلېكى گرنگيان ھەيە لە فېربووندا .

○ فېربوون زۆرتىن كاريگەرە كاتېك نمونهى ئەرىنى و بەھىزكەرى كۆمەلەيەتى لەخۇبگرېت .

• بەكارھېنان لە پەروەردەدا :

○ بەكارھېنانى نمونهى ئەرىنى لە پەروەردەدا .

○ بەرزکردنەوہى فېربوون لە رېگەى كارلىكى كۆمەلەيەتى و چاودىرىکردنەوہ .

۴. تىۋرى مرۆفدۆستانە

• پېشەنگى تىۋرى : كارل رۆجەرز، ئەبراھام ماسلو .

• پرەنسىپى سەرەتايى :

- فېربوون برىتتييه له پرۆسەى خۇبەدېھيئان و پەرەپيئدانى تواناي كەسى .
- تاكەكان پالئەريكى ناوخوييان ھەيە بۇ بەدەستھيئانى گەشەكردن و گەشەكردنى كەسى .
- پەرۋەردە دەبيت فيرخواز سەنتەرى بيت و سەربەخويى و خۇبەگەرەزانينيان بەرز بكاتەوہ .

• بەكارھيئان له پەرۋەردەدا :

- دابىنكردنى ژىنگەيەكى پەرۋەردەيى پالپشت و پيژدار .
- جەختكردنەوہ لەسەر فيربوونى كەسى و خۇئاراستەكراو .
- ئەو تەكنىكانە بەكاربھيئە كە داھيئان و دەرپرېنى كەسى بەرز دەكەنەوہ .

۵. تيۆرى مەعريفى

- پيشەنگنى تيۆرى :ژان پياگيئت، جىرۆم برۆنەر .

• پرەنسىپى سەرەتايى :

- فېربوون برىتتييه له پرۆسەى رېكخستنى زانيارى و بنياتنانى پيگھاتەى مەعريفى .
- تاكەكان بە قۇناغە تايبەتەكانى گەشەكردنى مەعريفىدا تيئدەپەرن .
- فېربوون له رېگەى خۇدۆزىنەوہ و كارليككردن لەگەل ژىنگەدا روودەدات .

• بەكارھيئان له پەرۋەردەدا :

- ستراتېژىيەكانى فېرکردن بەكاربەيئەنە كە بېرکردنەوہ و بېرکردنەوہى رەخنەگرانە بەرەو پېش دەبەن .
- پېشكەشكردنى ئەزموونى پەروردهيى كە لەگەل قۇناغەكانى گەشەكردنى مەعريفى خویندكاران بگونجیت .
- هاندانى خویندكاران بۆ گەران و بەدەست هينانى زانيارى .

٦. تيۆرى كۆمەلایەتى كەلتوورى

- پېشەنگى تيۆرى : لېف فيگۆتسكى .
- پرەنسىپى سەرەتايى :
- فېربوون لە چوارچىۋەيەكى كۆمەلایەتى و كەلتوورىدا روودەدات
- كارلېكى كۆمەلایەتى و زمان كلىلى فېربوون و گەشەكردن .
- "ناوچەى گەشەكردنى نزيك (ZPD) "ئامازەيە بۆ جياوازى نيوان ئەوہى فېرخواز دەتوانیت بە تەنيا چى بكات و ئەوہى دەتوانیت بە يارمەتى كەسانى ديكە بيكات .
- بەكارهينان لە پەروردهدا :
- بەكارهينانى پەروردهى هاوبەش و كارى گروپى .
- پېشكەشكردنى پشتگيرى و يارمەتى وردە وردە بۆ خویندكاران (فېربوونى هاوكات) .
- پېشخستنى فېربوون لە رېگەى گفتوگۆ و كارلېكى كەلتوورىيەوہ .

۷. تیۆرى رەخنەيى

- پېشەنگانى تیۆرى :پاولۆ فرییر، هیئىرى جیراود .
- پرەنسىپى سەرەتايى :
 - پەرورەدە دەبىت ئامرايىك بىت بۇ رزگارى و گۆرانكارى كۆمەلایەتى .
 - ھۆشيارى رەخنەگرانە دەتوانىت يارمەتى تاكەكان بدات كە ئالنگارى نادادپەرورەرى و ستەم بکەن .
 - پەرورەدە پېويستە بىرکردنەوہى رەخنەگرانە و شىكارى كۆمەلایەتى بەرەوپېش ببات .
- بەكارھىئان لە پەرورەدەدا :
 - ھاندانى خویندكاران بۇ بىرکردنەوہى رەخنەگرانە و بنیادنانى پەيوەندى كۆمەلایەتى .
 - بەكارھىئانى ئەو پرۆگرامەكان كە باس لە پرسە كۆمەلایەتى و سياسىيەكان دەكەن .
 - پېشخستنى ھۆشيارى لە دادپەرورەرى كۆمەلایەتى و مافەكانى مرؤف .

۸. تیۆرى سيستەمى ئىكۆلۆژى

- پېشەنگى تیۆرى :ئورى برۆنفيئىبريئەر .
- پرەنسىپى سەرەتايى :
 - گەشەسەندنى مرؤف لە ژېر كارىگەرى چەندىن سيستەمى ژىنگەيىدايە (مايكروسيستەم ، ميسۆسيستەم ، ئىكۆلۆسيستەم و ماكروسيستەم) .

○ کارلیکی نیوان ئەم سیستممانە کاریگەری زۆری لەسەر
فیڕبوون و گەشەکردن ھەیە .

• بەکارھێنان لە پەرۆردەدا :

○ بە لەبەرچاوغرتنی کاریگەریی ژینگەیی دەوروبەر (خیزان،
قوتابخانە، کۆمەلگا) لەسەر فیڕبوون .

○ بەرنامەیی پەرۆردەیی دابڕێژە کە ئەم سیستمە فرەبیانە
لەبەرچاوغرتن .

○ بەھێزکردنی ھاوبەشی نیوان خیزان، قوتابخانە و کۆمەلگا بۆ
پشتگیریکردنی پەرۆردە .

ھەریەکێک لەم تیۆریانە دیدیکی ناوازی و گرنگ پێشکەش دەکەن بۆ
تێگەشتن لە فیڕبوون و فیڕکردن، و دەتوانن سەرچاوەی ئیلمام بن بۆ
پەرۆردەکاران لە دارشتنی ژینگەیی فیڕبوونی کاریگەر و ھەمەچەشن
کە پێداویستیھەکانی فیڕخواری جیاوازیھکان دابین بکات .

بەشى چوارەم: شىۋازەكانى پەروەردەيى

مىتۇدى پىداگوژىكى برىتىن لەو ستراتىژ و مىتۇدانەى كە مامۇستايان و پەروەردەكاران بەكارىدەھيىن بۇ گەيشتن بە ئامانجە پەروەردەيىەكان و دابىنكردى پىداويستىيەكانى فىرخوزان. ئەم شىۋازانە بەپىي فەلسەفەى پەروەردەيى و ئاستى پەروەردە و جىاوازى تاكەكەسى لە نيوان فىرخوزاندا دەگۆرپىت. لىرەدا چەند شىۋازىكى پەروەردەيى باو دەخەينەپوو :

۱. رېنمايى راستەوخۇ

• تايبەتمەندىەكان :

- پەيوەستە بە پىدانى زانىارى و لىھاتوويى راستەوخۇ لە مامۇستاوہ بۇ خويىندكاران .
- پوونكردنەوہيەكى پوون و رېنمايى توند و دووبارە پراكتىزەكردن لەخۇدەگرپىت .

• داواكارى :

- ئايدىالە بۇ فىركردنى چەمك و لىھاتوويىە سەرەتايىەكان .
- لە پۆلە ئاسايى و ژىنگەكانى راھيىناندا بەكاردەھيىنرپىت .

۲. فىربوونى ئەزموونى

• تايبەتمەندىەكان :

- لەسەر بنەماى فىربوون لە رېگەى ئەزموون و پراكتىكى راستەقىنەوہ دامەزراوہ .
- ھانى خويىندكاران دەدات كە چالاكانە بەشدارى بكەن و كارلىك لەگەل كەرەستەى پەروەردەيى بكەن .

• داواكارى :

- چالاكئيه پراكتئكئيه كان، پرۆژه كان، و گشته مەيدانئيه كان لەخۆدەگرئت .
- لە خوئندنى تەكنئكى و پئشهئيدا بەكار دئت .

۳. فئربوونى ھاوبەش

• تائبەتمەندئيه كان :

- پەيوەستە بە كارى تئمى و ھاوكارى نئوان خوئندكاران بۆ گەئشتن بە ئامانجە ھاوبەشەكانى پەروەردەئى .
- پەيوەندئىكردن، كارى تئمى و تواناكانى چارەسەر كردنى كئشەكان بەرز دەكاتەوہ .

• داواكارى :

- چالاكئيه گرؤپئيه كان و پرۆژه ھاوبەشەكان لەخۆدەگرئت .
- لە ھەموو ئاستەكانى پەروەردەدا بەكار دئت بۆ پئشخستنى فئربوونى كۆمەلئايەتى .

۴. فئربوون لەسەر بنەماى كئشە

• تائبەتمەندئيه كان :

- پەيوەستە بە خستنەرؤوى كئشەئيهكى راستەقئنه يان دۆخئكى پراكتئكى بۆ ئەوہى خوئندكاران چارەسەرى بكن .
- ھاندەرى بئركردنەوہ و داھئنەرى رەخنەگرانە و شئكارئيه .

• داواكارى :

- لە خوئندنى بالا و بوارە پئشهئيهكانى وەك پزئشكى و ئەندازئارى بەكار دئت .
- توئژئنهوہى بابەتەكان لەخۆدەگرئت .

۵. فېربوونى خۇئاراسته كراو

• تايپه تمه نديه كان :

- په يوه سته به هاندانى خویندكاران بو وه گرتنى بهرپرس ياريتى فېربوونيان و دانانى ئامانجه په روه رديه كانيان .
- سه ربه خوږى فېرخواز بهرز ده كاته وه و په ره به توانا كانى بهرپوه بردنى كات و پلاندانان ده دات .

• داواكارى :

- فېربوونى دور، فېربوونى ئوللاين، و خویندنى كراوه له خۇده گريپت .
- له بهر ده وامى خویندن و په ره پيدانى توانا پيشه ييه كان به كارديپت .

۶. فېربوون له سه ر بنه ماى ليكۆلينه وه

• تايپه تمه نديه كان :

- په يوه سته به رينماييكردنى خویندكاران بو دۆزينه وهى زانيارى له سه ر خۇيان له ريگه ي پرسيار و ليكۆلينه وه .
- هاندهرى زانستيه و بيركردنه وهى ره خنه گرانه و سه ربه خوږى .

• داواكارى :

- له فېركردنى زانست و بيركارى و زمانه كاندا به كارديپت .
- تاقيكردنه وه زانستيه كان، ليكۆلينه وه و ليكۆلينه وه مه يدانويه كان له خۇده گريپت .

۷. رېنمايى جياواز

• تايپه تمه ندىه كان :

○ پەيوەستە بە دەستكارىكىردن و گونجاندىنى پەروەردە بۇ ئەوھى لەگەل پىداوويستىيەكانى فىرخوازه جياوازه كاندا بگونجىت .

○ گۆرانكارى لە شىواز و كەرەستە پەروەردەيى لەخۇدەگرىت بۇ جىبەجىكىردنى جياوازي تاكه كەسى .

• داواكارى :

○ لە پۆلەكاندا بەكارديت كە خويىندكارانى ئاستى توانا جياوازه كان لەخۇدەگرن .

○ بەكارهينانى تەكنىكە جۆراوجۆرهكانى وەك پيشكەشكردن، مادەى بينراو و دەنگى لەخۇدەگرىت .

۸. فىربوونى تىكەلئو

• تايپه تمه ندىه كان :

○ پەروەردەى نەرىتى و پەروەردەى ئۆنلاين تىكەل دەكات .

○ نەرمى لە كات و شوپىندا دابىن دەكات و دەستراگەيشتن بە سەرچاوه پەروەردەيى جۆراوجۆرهكان بەرز دەكاتەوه .

• داواكارى :

○ لە ھەموو ئاستەكانى خويىندندا بەكاردەھيىنرىت، لە قوتابخانەكانەوه تا زانكۆكان .

○ پۆلى مەجازى، خولى ئۆنلاين، و كەرەستەى دىجىتالى لەخۇدەگرىت .

۹. فېربوون لەسەر بنەمای یاری

• تایبەتمەندیەکان :

- لەسەر بنەمای بەکارھێنانی یارییەکانە بۆ گەشتن بە ئامانجە پەرۆردەییەکان .
- بەشداری چالاکانە و پالنەر و فېربوونی پراکتیکی بەرھووپیئە دەبات .

• داواکاری :

- لە خویندنی سەرەتایی و ناوەندیدا بەکاردێت بۆ پالنانی خویندکاران .
- یارییە پەرۆردەییەکانی دیجیتالی و کارلیککارانە لەخۆدەگرێت .

۱۰. فېربوونی کەسی

• تایبەتمەندیەکان :

- پەيوەستە بە دیزاینکردنی ئەزموونی پەرۆردەیی کە پێداویستی و ئامانجە تاکەکەسییەکانی ھەر خویندکارێک دابین بکات .
- کارلیکی کەسی نیوان مامۆستا و خویندکار بەرز دەکاتەو و پشت بە ھەلسەنگاندنی بەردەوام دەبەستێت .

• داواکاری :

- لە خویندنی تایبەت و خویندنی بالادا بەکاردێت .
- پلانی پەرۆردەیی تاکەکەسی و ھەلسەنگاندنی کەسی لەخۆدەگرێت .

هەریه کێك لەم شیوازە پێداگوژییانه رێبازیکی ناوازه بۆ گەیشتن به ئامانجه پەروەردەییە جیاوازه‌کان پێشکەش دەکەن. مامۆستایان و پەروەردەکاران دەتوانن شیوازگەلیک هەلبژێرن و بیگونجینن که له‌گەڵ پێداوێستییەکانی خوێندکاران و چوارچۆیهی پەروەردەیی بگونجیت بۆ بەدەستەینانی باشتەری نەجام .

له شیوازە پەروەردەییەکان: پەروەردە به نمونه

پەروەردەکردن به نمونه یه‌کێکه له شیوازەکانی پەروەردە که په‌یوه‌سته به‌وهی پەروەردەکار نمونه‌یه‌کی باش بێت بۆ فێرخوازه‌که، له رێگه‌ی ر‌ه‌فتار و کرداره‌کانییه‌وه. ئەم شیوازە له‌سه‌ر ئەو بێرۆکه‌یه دامەزراوه که مندالان باشتەری فێربوون به‌ بینین و کارلێککردن له‌گەڵ مۆدیله زیندوو‌ه‌کان، نه‌ك ته‌نها گوێگرتن له ئامۆژگاری و ر‌ینماییه‌کان .

پەروەردە به نمونه چەند بابەتیکی له‌خۆده‌گریت، له‌وانه :

۱. ر‌ه‌فتاری که‌سی: پەروەردەکار ده‌بێت نمونه‌ی ر‌ه‌فتار و ئا‌کار بێت، چونکه مندالان ئاره‌زوده‌که‌ن لاسایی گه‌وره‌کان بکه‌ن .
۲. مامه‌له‌کردن له‌گەڵ که‌سانی تر: چۆن مامه‌له‌ له‌گەڵ خه‌لكدا بکه‌ین به‌ راستگۆیی و راستگۆیانه و به‌ ر‌یزه‌وه .
۳. کارلێککردن له‌ قه‌یرانه‌کاندا: چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گەڵ کێشه و سه‌ختییەکانی ر‌ۆژانه وانه‌ی گ‌رنگ ده‌دات به‌ مندالان له‌سه‌ر چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردن به‌ ژیرانه و ئارامییه‌وه .
۴. به‌رده‌وامی و یه‌کده‌نگی: پاراستنی هه‌مان ر‌ه‌فتار و به‌هاکان له‌ هه‌موو کات و بارودۆخی‌کدا، ئەمه‌ش تی‌گه‌یشتنی مندال له‌ گ‌رنگی ئەم به‌هایانه به‌رز ده‌کاته‌وه و ده‌یکاته به‌شێک له‌ که‌سایه‌تییه‌که‌ی .

پەروەردە كەردنى مىندال بە نموونە يارمەتيدەرە بۇ چاندنى بەھا و ئاكار باش بە شىۋەيەكى سىروشتى و ناراستەوخۇ، وا دەكات مىندالان زياتر ئامادەبن بۇ وەرگرتنى ئەم بەھايانە لە ژيانى رۇژانەياندا .

لە نىۋ شىۋازە پەروەردەيەكان: پەروەردە لە رېگەي دىالۆگەو

پەروەردە لە رېگەي دىالۆگەو بە كېكە لەو شىۋازە پەروەردەيەكانە كە پەيوەستە بە پەيوەندى كاريگەر و كراوہ لە نىۋان پەروەردەكار (دايك و باوك، مامۇستا، يان ھەر كەسيك كە رۇلى پەروەردەيە ھەيە) و خويىندەوار (مىندال يان گەنج). ئەم شىۋازە ئامانجى دروستكەردنى پەيوەندىيەكى بەھيژە لەسەر بنەماي لىكتىگەيشتن و متمانەي يەكتەر، ھەرۋەھا تواناي مىندالان بۇ دەرپرېنى ھەست و بىر كەردنەو ھەكانيان بەرز دەكاتەو، و برىاردان بە شىۋەيەكى سەربەخۇ و بەرپرسيارانە .

پەروەردە لە رېگەي دىالۆگەو چەند توخمىكى گىرنگ لەخۇدەگرىت :

۱. گويگرتنى چالاک : گويگرتن لە ھەست و بىر كەردنەو ھەكانى مىندالان بە وردى بەبى چىران، ئەمەش وا دەكات ھەست بە گىرنگى و قەدرزانى بىكەن .

۲. پرسىارى كراوہ : ئەو پرسىارانە بەكاربەيىنە كە ھانى مىندالان دەدەن بە ئازادى بىر بىكەنەو و خۇيان دەر بېرن، نەك ئەو پرسىارانەي كە تەنھا وەلامى بەلى يان نەخىريان دەويىت .

۳. رېزگرتن لە بۇچوونەكان : رېزگرتن لە ديدگاي مىندالان، تەنانەت ئەگەر جىاواز بن لە ديدگاي گەورەكان، ئەمەش متمانەيان بە خۇيان بەرز دەكاتەو .

۴. رېنمايى و رېنمايى : پيشكەشكەردنى ئامۇژگارى و رېنمايى بە شىۋەيەكى ناراستەوخۇ و لە رېگەي گىتوگۇي ئارامەو، لەبرى فەرمانى راستەوخۇ.

۵. چاره سهرکردنی كيشهكان پيکهوه : مندالان به شداری دهکن له چاره سهرکردنی كيشهكاني رۆژانه و بپياردان، ئهمهش پهره به تواناكانيان ده دات له بيرکردنهوهی رهخنهگرانه و وهرگرتنی بهرپرسياريتيدا .

۶. دهرپيینی ههستهكان : فيرکردنی مندالان چون ههستهكانيان به شيويهکی تهنديروست دهرپيین و به هاوسۆزی مامهله لهگهله ههستهكاني ئهوانی تر دا بکن .

ئهم شيوازه يارمهتيدهره بۆ بنياتناني كهسايهتیهکی بههيز و سهربهخۆ له مندالاندا، ههروهها توانای پهيوهنديکردنيان به شيويهکی كاريگهر لهگهله كهسانی ديکه له داها توودا بهرز دهکاتهوه. پهروهده له رپيگهی گهتوگووه يارمهتيدهره بۆ دروستکردنی ژينگهیهکی تهنديروست و يهگرتووی خيزان، كه ههموو ئهندياميك ههست به ئارامی و رپزگرتن بکات.

له شيوازه پهروهدهيهكان:

پهروهده له رپگهی هاندان و پاداشتکردنهوه

پهروهدهکردنی مندال به هاندان و پاداشت شيوازيکی پهروهدهيه كه پشت به بهرهوپيشبردنی رهفتاری ئهريینی له مندالاندا دهبهستيت به دابينکردنی هاندان و پاداشت کاتيک رهفتاری خوازاو پيشان دهدهن. ئهم شيوازه ئامانجی پالنه ره بۆ مندالان بۆ دووبارهکردنهوهی رهفتاره باشهكان و دوورکهوتنهوه له رهفتاره نهرينيهكان .

پهروهده له رپگهی هاندان و پاداشت هوه چهند توخميك لهخۆدهگریت :

۱. هاندانی زارهکی : پيشکهشکردنی وشهی هاندان و ستايشکردن کاتيک منداله كه رهفتاری ئهريینی ئهنجام ده دات، وهك "باشه"، "كاريکی گهوره"، "شانازيت پيوه دهکهم" .

۲. پاداشتی ماددی :دابینکردنی دیاری بچووک یان پاداشتی ماددی کاتیڭ مندالەکه هەندیڭ ئامانجی دیاریکراو بە دەست دەهینیت یان بۆ ماوهیەکی دیاریکراو رەفتاریکی باش دەکات. پاداشتهکان دەبیٲ له گەل تەمەنی مندالەکه دا بگونجیت و پێژەیی بیٲ له گەل ئەو هەولە ی که پێگە یشتووە .

۳. پاداشتی هیما دار :بە کارهینانی ئەستیره یان ستیکەر وەک پاداشتی هیما که دەتوانریت کۆبکریٲتەو و دواتر بگۆردریٲتەو بە پاداشتی گەرەتر .

۴. سەرنج و کارلیککردن :ئارەزووی راستەقینە نیشان بە بۆ ئەو هی مندالەکه دەیکات و کارلیکی ئەرینی لە گەلیدا بکە کاتیڭ رەفتاریکی باشی هەیه .

۵. بەهیزکردنی کۆمەلایەتی :رێگە بە مندالان بە دەستکەوتەکانیان لە گەل کەسانی دیکەدا، وەک هاوریان یان ئەندامانی خیزانەکانیان، بۆ بەرزکردنەو هی هەستی شانازیی و سەر بەخۆیی .

سوودەکانی ئەم شیوازە بریتین لە :

۱. بەهیزکردنی رەفتاری ئەرینی :ئەگەری دووبارەبوونەو هی رەفتارە باشەکان زیاد دەکات .

۲. دروستکردنی متمانە بەخۆبوون : یارمەتی مندالان دەدات و پێنەیهکی ئەرینی بۆ خۆیان و هەستکردن بە لیٲهاتوویی پەرەپێدەن .

۳. هاندانی فیربوون و پالنەر :وا دەکات مندالان زیاتر پالنەریان هەبیٲ بۆ فیربوون و گە یشتن بە ئامانجەکان .

۴. دروستکردنی ژینگەیهکی ئەرینی :بەشدارە لە دروستکردنی ژینگەیهکی خیزانیی یان پەرودەیی هاندەر و پشتیوانیکەر .

گرنگه هاوسهنگی له نیوان بهکارهیینانی هاندان و پاداشتا ههپییت
بو ئهوهی مندالان تهنها پشت به پاداشتی دهرهکی نهبهستن، و دلنیا
بین لهوهی که هاندان پالنه ره ناوخواییهکانیان بهرز دهکاتهوه .

بەشى پىنچەم: خويىندىن لە قۇناغە جياوازەكانى تەمەندا

شىۋاز و ئامانجەكانى خويىندىن بەپىي قۇناغەكانى تەمەنى مندالان و ھەرزەكاران جياوازن و رېبازى پەرۋەردەيى بەگوپرەي پىداويستىيەكانى ھەر قۇناغىك دەگونجىت. لە خوارەوۋە تىپروانىنىكى گشتى بۇ خويىندىن لە قۇناغە جياوازەكانى تەمەندا دەخەينەرۋو :

۱. سەرەتاي مندالى (لە لەدايكبوونەوۋە تا ۵ سال)

ئامانجەكان :

- پەرەپىدانى تواناكانى جولەي ورد و كۆي گشتى .
- پەرەپىدانى تواناكانى زمان و پەيوەندىكىردن .
- پىشخستنى گەشەسەندنى سۆزدارى و كۆمەلايەتى .
- دابىنكىردنى ژىنگەيەكى ئارام و ھاندەر بۇ دۆزىنەوۋە و فىربوون .

شىۋازەكان :

- يارى : يارىكىردن ئامرازي سەرەكى فىربوونە لەم قۇناغەدا. يارىيە پەرۋەردەيى و كارلىككارەكان گەشەسەندنى جوولەيى و دەروونى بەرەوپىش دەبەن .
- كارتىكىردنى كۆمەلايەتى : پىشخستنى كارلىككىردن لەگەل ھاوتەمەنەكان و گەورەكان بۇ پەرەپىدانى كارامەيى كۆمەلايەتى .
- خويىندىنەوۋە : خويىندىنەوۋە بە دەنگى بەرز بۇ مندالان بۇ بەرزكىردنەوۋەي تواناي زمان و خەيال .
- ياسايى كارپىكراو : رۆتىنىكى رۆژانەي جىگىر دابنى كە ھەست بە ئاسايش و سەقامگىرى بۇ مندالان دابىن بكات .

۲. مندالی ناوہراست (۶-۱۲ سال)

ئامانجەکان :

- پەرەپیدانی توانا ئەکادیمیە سەرەتاییەکانی وەك خۆپندنەوہ و نووسین و ژمیریاری .
- پیشخستنی سەر بەخۆیی و بەرپرسیاریتی .
- پەرەپیدانی توانا کۆمەڵایەتی و سۆزدارییەکان .
- هاندانی بو گەران . بە دواى زانیاری

شیوازەکان :

- پەروەردەى ئاراستەکراو : پەروەردەى پۆلى نەریتی، کە گرنگی بە بابەتەکانی سەرەکی دەدات .
- چالاکییەکانی دەرەوہى پرۆگرام : هاندانی بەشداریکردن لە وەرزش و هونەر و چالاکییە گروپییەکان بۆ بەرزکردنەوہى توانا کۆمەڵایەتی و جەستەییەکان .
- فیروونی پراکتیکی : بەکارھێنانی پرۆژە و ئەزموونی پراکتیکی بۆ بەرزکردنەوہى تیگەیشتن و بەکارھێنانی پراکتیکی زانیاری .
- پینمایى و پینمایى : پیشکەشکردنى پشتگیری دەروونی و کۆمەڵایەتی بۆ مندالان بۆ یارمەتیدانیان لە مامەڵەکردن لەگەڵ ئاستەنگەکاندا .

۳. سەرەتای ھەرزەکاریی (۱۳-۱۵ سال)

ئامانجەکان :

- بەھیزکردنی ناسنامەى کەسى و سەر بەخۆیی .

- پەرەپېيدانى بېرکردنەوہى رەخنەگرانە و توانای چارەسەرکردنى كېشەكان .
- پەرەپېيدانى كارامەيى كۆمەلايەتى و پەيوەندى ئەرپنى لەگەل ھاوتەمەنەكان .
- ئاراستەکردنى بەرزەوہەندىيە ئەكادىمى و پيشەيىەكان .

شېوازەكان :

- **فېربوونى ھاوبەش** :ھاندانى كارى تىمى و پپوژەى ھاوبەش بۆ پەرەپېيدانى تواناكانى ھاوكارى و پەيوەندىکردن .
- **رېنمايى و راپوژكارى پيشەيى** :پيشكەشکردنى راپوژكارى پيشەيى و ئەكادىمى بۆ يارمەتيدانى ھەرزەكاران بۆ ديارىکردنى بەرزەوہەندىيەكانى داھاتوويان .
- **چالاكىيەكانى دەرەوہى پپوگرام**:ھاندانى بەشدارىکردن لەو چالاكىيانەى كە پەرە بە خوليا و بەرزەوہەندىيە كەسىيەكان دەدەن .
- **پشتگىرى تەندروستى دەرروونى**:دابىنکردنى ژىنگەيەكى پشتيوانى و قسەکردن لەسەر ئەو ئالنگارى دەرروونى و سۆزدارىيانەى كە رەنگە ھەرزەكاران رووبەرووى ببنەوہ .

۴. دەرەنگانى ھەرزەكارى (۱۶-۱۸ سال)

ئامانجەكان :

- ئامادەکردنى گەنجان بۆ گواستنەوہ بۆ تەمەنى گەورەيى و سەربەخۆيى تەواو .
- پەرەپېيدانى توانای بېرکردنەوہى رەخنەگرانە و شىكارى .

- پيشخستنى بهرپرسياريتى كەسى و كۆمەلایهتى .
- رېنمايىكردنى گەنجان بهرەو خویندنى بالا يان بژاردەى پيشهیی .

شیوازەکان :

- فېربوونى سەربەخۆ :ھاندانى خویندنى سەربەخۆ و لیکۆلینەوہ لە خود بۆ ئامادەکردنى گەنجان بۆ خویندنى بالا .
- رايھینانى پراکتیکی :رەخساندنى دەرەفەت بۆ رايھینانى پيشهیی و چالاکییە کارپیکراوہکان لە بواریکانى ئارەزووی .
- رېنمايى ئەکادیمی و پيشهیی :پيشکەشکردنى رېنمايى و ئامۆژگارى سەبارەت بە بژاردەى ئەکادیمی و پيشهیی داھاتوو .
- پەروەردە لەسەر بنەماي پەرۆژە :جیبەجییکردنى پەرۆژەى دريژخايەن كە پيويستیان بە پلاننان و جیبەجییکردن و ھەلسەنگاندن ھەيە، كە پلاننان و تواناکانى بەرپۆھەردنى كات بەرز دەكاتەوہ .

۵. گەنجان (+۱۸)

ئامانجەکان :

- بەرزکردنەوہى توانا ئەکادیمی و پيشهییەکان .
- پشتگيریکردن لە گواستنەوہ بۆ ژيانى پيشهیی و سەربەخۆيى دارايى .
- پەرەپييدانى توانا كەسى و كۆمەلایهتییەکانى پيويست بۆ ژيانى سەربەخۆ .
- بەرزکردنەوہى ھۆشيارى لە پرسە كۆمەلایهتییەکان و رۆلى كاريگەر لە كۆمەلگادا .

شېۋازەكان :

• خوڭندى باڭا و رايۇننى پىشەيى :رەخساندى دەرفەت بۇ
خوڭندى باڭا و رايۇننى پىشەيى بۇ پەرەپپىدانى كارامەيى
پىشكەوتوو .

• رايۇننى ژيانى سەربەخۇ :فېركردنى كارامەيىپەكانى بەرپۆبەردنى
ژيانى رۆژانە ۋەك پلاندانانى دارايى و بەرپۆبەردنى كات .

• رېنمايى پىشەيى :پىشكەشكردنى ئامۇژگارى پىشەيى و
پىشكەشكردنى رايۇننى پراكتىكى و دەرفەتى رايۇننى پىشەيى
.

• بەشدارى كۆمەلگا :ھاندانى بەشدارىكردن لە چالاكەيىپە
كۆمەلەيەتتەكان و كارى خۇبەخشانە بۇ بەزكردنەۋەي ھۆشيارى
كۆمەلەيەتى و بەرپرسيارىتى شارستانى .

ھەر قۇناغىكى تەمەن پىۋىستى بە رېبازىكى پەرۋەردەيى جياواز
ھەيە كە لەگەل پىداۋىستى و ئاستەنگە تايبەتەكانىدا بگونجىت.
ئامانجى كۆتايى ئامادەكردنى تاكەكانە بۇ ئەۋەي بتوانن كارلىكى
ئەرىنى لەگەل جىھانى دەۋرۋبەرياندا بكنە و بەشدارىيەكى كارىگەرانە
لە كۆمەلگاكانەياندا بكنە .

بەشى شەشەم: شىۋازەكانى پەروەردەيى

شىۋازى پەروەردەيى بەپپى فەلسەفەي پەروەردەيى و پىداۋىستى تاكەكەسى مندالان دەگۆرپىت. لىرەدا كۆمەلىك شىۋازى پەروەردەيى دەخەينەروو كە دەتوانرپىت بۇ دابىنكردى پىداۋىستىيەكانى مندالان لە قۇناغە جىاوازەكانى گەشەكردىدا بەكاربەينرپىت :

۱. پەروەردەكردى تاكرەو

• تايبەتمەندىەكان :

- پشت بە كۆنترۆلى توند و ياساى روون دەبەستپىت .
 - پەيوەندى سۆزدارى كەم .
 - چاۋەرپى گۆپرايەلىي دەستبەجى دەكات بەبى گەتوگۆ .
- #### • ئەنجامە ئەگەرىيەكان :
- لەوانەيە مندالان پەرە بە خۇدىسىپلىنىكى بەهپز بدەن .
 - لەوانەيە تووشى كەمى خۇبەگەورەزانين و سەختى برىاردان بىن.

۲. پەروەردەكردى رپگەپىدراو

• تايبەتمەندىەكان :

- پەيوەستە بە لىبوردەيى و ئازادىي زىادەرپۇييەوہ .
 - ياسا و سنوورداركردى كەم .
 - پشتگىرىيەكى زۆر سۆزدارى پيشكەش دەكات .
- #### • ئەنجامە ئەگەرىيەكان :
- مندالان دەتوانن داھپنەر و سەربەخۇ بن .

- لهوانهيه بهدهست نهبوونی دیسیپلین و سهختی ریزگرتن له یاساكانهوه بنالیین .

۳. پهروهدهکردنی مندال به جهختکردنهوه

• تایبهتمهندیهکان :

- پتهویی و پشتگیری سۆزداری تیکهَل دهکات .
- یاسا و چاوهپوانییه پرونهکان به پروونکردنهوهی لۆژیکی .
- پهره به گفتوگو و پهیهوندی کراوه دهکات .
- ئەنجامه ئەگهرییهکان :
- مندالان پهره به خۆبهگهورهزانین و توانای بریاردان دهدهن .
- فیڕ دهبن ریز له یاساكان بگرن و هاوکاری بکهن .

۴. پهروهدهکردنی بیبهش

• تایبهتمهندیهکان :

- نهبوونی کارلیک و رینمایی .
- پشتگیرییهکی کهمی سۆزداری پیشکەش دهکات .
- کهم یاسا یان چاوهپوانی .
- ئەنجامه ئەگهرییهکان :
- مندالان لهوانهيه خۆدیسیپلینیان نهبیّت و تووشی کیشه ببن له پهیهوندییه کۆمهلايهتییهکاندا .
- لهوانهيه ههست به پشتگوویخستن و نائارامی بکهن .

۵. پەروەردە كۈردنى دېموكراسى

• تايپەتمەندىيەكان :

- ھاندەرى بەشدارىكردن و ھاوكارىيە لە بېرىاردان .
- ژىنگەيەكى پالپشت و ھاندەر بۇ گەشەكۈردنى كەسى دابىن دەكات .
- سەربەخۇيى و بەرپرسىارىتتى بەرەوپپىش دەبات .

• ئەنجامە ئەگەرىيەكان :

- مندالان فىرى دانوستاندن و چارەسەركۈردنى كېشەكان بە شىۋەيەكى كاريگەر دەبن .
- توانايەكى بەرز بۇ ۋەرگرتنى بەرپرسىارىتتى و بېرىاردان پەرەپپدەدەن .

۶. پەروەردە كۈردنى مندال كە لە رووى سۆزدارىيەۋە ۋەلامدەرەۋە

• تايپەتمەندىيەكان :

- گۈنگى بە تىگەيشتن و ۋەلامدانەۋەي پېداۋىستىيە سۆزدارىيەكانى مندالەكە دەدات .
- پەيوەندى سۆزدارى و دەرپرىنى ھەستەكان بەرز دەكاتەۋە .
- ھانى پشتگىرى و ھاوسۆزى دەدات .

• ئەنجامە ئەگەرىيەكان :

- مندالان پەرە بە خۇبەگەرەزانىن و تواناي مامەلەكۈردن لەگەل ھەستەكان دەدەن .
- فىرى ھاوسۆزى و پەيوەندى كاريگەر دەبن .

۷. پەرۋەردە كىردنى پالنىر

• تايىبەتمەندىيەكان :

- پەيوەستە بە ھاندان و پالنىنى مندال بۇ گەيشتن بە ئامانجەكانى.
- بەھيىز كىردنى ئەريىنى و پاداشت بە كاردەھيىنىت .
- ئاستى خواستەكانى بەرز دەكاتەوہ .

• ئەنجامە ئەگەريىيەكان :

- مندالان زياتر خۇپەرستىن و پالنىريان ھەيە بۇ سەركەوتىن .
- لەوانەيە تووشى فشار بىن بۇ ئەوہى چاۋەروانىيە زۆرەكان بەدى بەيىنن .

۸. پەرۋەردە كىردنى بنياتنەر

• تايىبەتمەندىيەكان :

- پەيوەستە بە ھاندانى مندال بۇ فيىربوون لە پيگەي ئەزموون و دۆزىنەوہ .
- ئىنگەيەكى ھاندەر بۇ داھيىنان و بىر كىردنەوہى رەخنەگرانە دابىن دەكات .
- ھانى سەربەخۇيى و گەران دەدات .

• ئەنجامە ئەگەريىيەكان :

- مندالان پەرە بە تواناي بىر كىردنەوہى رەخنەگرانە و داھيىنان دەدەن .
- ئەوان تواناي فيىربوون و چارەسەركىردنى كيشەكان بە شپوہيەكى كاريگەر .

۹. پەروەردەکردنى مەعريفى

• تايپەتمەندىيەكان :

- گىرنگى بە پەرهپېدانی توانا دەروونىي و مەعريفىيەكان دەدات .
- ھانى چالاكیيە پەروەردەيىيەكان و ھاندانى فيكرى دەدات .
- فيربوونى بەردەوام بەرەوپېش دەبات .

• ئەنجامە ئەگەريىيەكان :

- مندالان تواناي مەعريفى بەرزىان ھەيە .
- ئەوان دەتوانن بە شىۋەيىيەكى شىكارى بىرىكەنەوہ و كېشە ئالۆزەكان چارەسەر بكنەن .

۱۰. پەروەردەکردنى كەلتورى

• تايپەتمەندىيەكان :

- گىرنگى بە فيركردنى مندالان دەدات بە بەھا و نەريتە كەلتورىيىيەكان .
- ھاندەرى شانازىكردنە بە ناسنامەى كەلتورى و سەربەخۆيى .
- تىگەيشتن و رېزگرتن لە ھەمەجۆرىي كەلتورى بەرەوپېش دەبات .

• ئەنجامە ئەگەريىيەكان :

- مندالان پەره بە قەدرزانيىيەكى بەرز بۆ كەلتورى و نەريتەكان دەدەن .
- زياتر كراوہ دەبن و لە ھەمەجۆرىي كەلتورى تىدەگەن .

ھەرىھەكك لھم شئووزانھى پھروھردھ كرددنى مندال سوود و خراپى خۆى ھەھە و دايك و باوك دھتوانن ئھو شئووزھ ھەلبئزئرن كھ لھگھل پئداوئستى خۆيان و مندالھكانئان بگونجئت. ھاوسھنگى لھ نئوان پتھوئى و پشتئوانى، و كراوھئى بھرامبھر بھ گفئوگۆ و پھئوھندى كارئگھر، دھتوانئت بھشدارئت لھ پھروھردھ كرددنى مندالى سھربھخۆ و بھرپرسئار كھ تواناى خۆگونجاندن لھگھل ئاستھنگھكانى ژئاندا ھبئت .

بھشى ھوتھم: پھروھردھ و بھھاكان

بھھاكان ئھو بنھما و باوھرانھن كھ بنھماى رھفتار و ئاراستھى تاك لھ ژئاندا پئكدھھئئن. پھروھردھ رۆلئكى گرنگ دھگئرئت لھ چاندنى ئھم بھھائانھ لھ مندالان و ھھرزھكاراندا، يارمھتئان دھدات بۆ پھرھپئدانى كھسائھتئئھكى يھكگرتوو كھ تواناى كارلئكى ئھرئنى لھگھل كۆمھلگادا ھبئت. لئرھدا پئداچوونھوھ بھ ھھندئك لھ لائھنھ سھرھكئئھكانى بھھا پھروھردھئئھكان دھكھئن، گرنگئئان، و چۆنئھتى بھكارھئئانئان لھ پھروھردھدا :

ا. گرنكى پھروھردھى بھھاكان

- گھشھكردنى كھسائھتى :بھھاكان يارمھتى دارشتنى كارھكتھرى مندالان دھدھن و تائبھت مھندئئھكان وھك راستگۆئى، مئمانھپئكراوى، رئزگرتن و ھاوسۆزى بھرھوئئش دھبھن .
- كارتئكردنى كۆمھلائھتى :تواناسازئى مندالان بۆ كارلئكى ئھرئنى لھگھل كھسانى تر و پئشخستنى پھئوھندئئھ كۆمھلائھتئئھ تھندروسئھكان .
- سھركھوتن بھدھست بھئئھ :بھھاكانى وھك كۆشش و كۆلنھدان بھشدارن لھ سھركھوتنى ئھكادئمى و پئشھئى .

- رېنمايى ئاكارى :بەھاكان ئاماژەيەكى ئاكارى دەدەن كە يارمەتى مندالان دەدات بېرىرى باش بەدەن و خۇيان لە رەفتارە زىانبەخشەكان بەدوور بگرن .

۲. جۆرەكانى بەھا بنەرەتییەكان لە پەرورەدەدا

- بەھا رەوشتیکان :راسىتگۆيى، دەسىتپاكى و دادپەرورەرى لەخۆدەگریت.
- بەھا كۆمەلایەتییەكان :ھاوكارى، رېزگرتن، بەرپرسىارىتى و ھاوسۆزى لەخۆدەگریت .
- بەھا كەسىيەكان :سەر بەخۆيى و متمانە بەخۆبوون و خۆبەگەرەزانين لەخۆدەگریت .
- بەھا كەلتورىيەكان :شانازىكردن بە ناسنامەى كەلتورى، سەر بەخۆيى و رېزگرتن لە ھەمەجۆرىي لەخۆدەگریت .

۳. رېگاكانى چاندنى بەھاكان لە مندالاندا

- ياساى نموونە :دايك و باوك و مامۆستايان نموونەيەكى باش بۆ مندالان دادەنپن بە مامەلەكردن بەپيى ئەو بەھايانەى كە دەيانەويىت بىچپن .
- رېنمايى :پيشكەشكردى رېنمايى و ئامۆزگارى بۆ مندالان سەبارەت بە رەفتارە شياو ونەشياو، پوونكردنەوہى ھۆكارەكانى پشتيان .
- چيرۆك و نموونە :چيرۆك و نموونەى راستەقینە بەكاربەھينە بۆ بەرزكردنەوہى تىگەيشتنى مندالان لە بەھاكان و گرنگيەكانيان .

• چالاكییه پەروەردەییەكان :پۆكخستنی چالاكییهكان كە بەهاكان بەرەوپیش دەبەن، وەك كاری تیمی، پڕۆژەى خێرخوازی، و یارییه هاوبەشەكان .

• گفتوگۆی كراوە :هاندانی مندالان بۆ دەربڕینی بۆچوون و هەستەكانیان و گفتوگۆكردن لەسەر بەهاكان و گرنگییهكانیان لە ژياناندا .

۴. ئالنگاری پەروەردەى بەهاكان لە سەردەمى تەكنەلۆژيادا

• كاریگەرى میدیا :بەركەوتنى بەردەوام بە میدیا دەتوانییت بەها نەخوازاوہكان یان پەفتاری نەگونجاو بە مندالان بەخشیت .

• فشارى كۆمەلایەتى :مندالان لەوانەیه پووبەرپووی فشارى هاوپرێیان ببنەوہ بۆ وەرگرتنى ئەو پەفتارانەى كە لەگەڵ ئەو بەهایانەى فێربوون ناکۆکن .

• گۆشەگیرى كۆمەلایەتى :زیادەرپۆیى لە بەكارهێنانی تەكنەلۆژيا دەتوانییت دەرفەتەكانى كارلیكى كۆمەلایەتى راستەوخۆ كەم بكاتەوہ، ئەمەش رپگى لە گەشەسەندنى بەها كۆمەلایەتییهكان دەكات .

• نمونەى نەرینى :لەوانەیه مندالان لە رپگەى ئینتەرنییت و سۆشیال میدیاوہ بەرەورپووی نمونەى نەرینى ببنەوہ .

۵. ستراٹیژییهكان بۆ بەرزكردنەوہى بەهاكان لە ژیر پۆشنایى مۆدیرن

• هۆشیاریى دیجیتالی:مندالان فیری بەكارهێنانی ئارامى و بەرپرسیارانەى تەكنەلۆژيا بكەن و ئاراستەیان بكەن بۆ ناوەرپۆكى بەسوود و نەرینى .

• كارلیکی خیزانیی: پیسخستی گف توگو و کارلیکی خیزان، و هاندانی چالاکییهکان که خیزان کوّدهکهنهوه بو پیسخستی بهها هاوبهشهکان .

• بهشدارى کوّمه لگا: هاندانی مندالان بو بهشداریکردن له چالاکییه کوّمه لایه تی و خیرخوازییهکان بو بهرزکردنهوهی هستکردن به بهرپرسیاریتی و سهربهخویی .

• چاودیڤری: چاودیڤری ئه و ناوهڤوکه بکه که مندالان له ئینتهرنییتدا بهرکهوتهی دهبن و ئاراستهیان بکه بهره و ههلبژاردنی ئه ریئی .

6. ڤۆلی قوتابخانهکان له فیڤرکردنی بههاکاندا

• پروگرامی خویندن: هیئانه ناوهوهی بهها ئاکاری و کوّمه لایه تییهکان له ڤڤوگرام قوتابخانهدا له ڤیگه ی وانه و چالاکییه پهروهدهییهکانهوه .

• ژینگه ی قوتابخانه: ژینگه یهکی قوتابخانه دروست بکه که پشتگیری له بههاکان بکات به دامهزراندنی ڤیسی ڤوونی پهفتار و پیسخستی کهلتوری ڤیزگرتن و هاوکاری .

• چالاکییهکانی دهروهه ی ڤڤوگرامی: ڤیکخستی چالاکییهکان که بههاکانی وهک وهرزش، یانهکانی قوتابخانه، و بهرنامه خیرخوازییهکان بهرهوپییش دهبن .

• هاوکاری له گه ل بنه ماله: کارکردن به هاوکاری له گه ل خیزانهکان بو پیسخستی بهها هاوبهشهکان و پیشکهشکردنی پشتگیری بو دایک و باوکان له پهروهدهکردنی مندالهکانیان .

پهروهدهی بهها به بهشیکی سهرهکی له ڤڤوسه ی پهروهدهی ههمله لایه نه داده نریت، بهو پییه ی بهشداره له په ره پییدانی کهسایه تی مندالان و ههرزه کاران و توانای ئه وهیان پیدهدات که تاکیکی چالاک و

ئەريىنى بن له كۆمەلگا كەياندا. بە تىكەل كەردنى ھەولەكانى خىزان،
قوتابخانە و كۆمەلگا، دەتوانرىت بەھا سەرەتايىيەكان بچىنرىت كە
يارمەتى تاكەكان دەدەن بە سەر كەوتووى و بەختەوەرى بژىن .

چاندنى بەھا رەوشتى و ئايىنيەكان

چاندنى بەھا رەوشتى و ئايىنيەكان له مندالاندا پرۆسەيەكى
پەرورەدەيىيە كە ئامانجىيەتى له تەمەنىكى بچووكەو بەنەما و رەوشتى و
بەھا ئايىنيە بەرزەكانيان تىدا بچىنرىت. ئەم پرۆسەيە بەشدارە له
بنياتنانى كەسايەتايىيەكى ھاوسەنگ و بەھىز، و يارمەتايان دەدات
كارلىكى ئەريىنى لەگەل كۆمەلگا كەيان بكەن و بە خۇراگرى و ھۆشيارى
رەو بەرووى ئاستەنگەكانى ژيان ببنەو .

بۆ گەيشتن بەم ئامانجە دەتوانرىت چەند شىوازىك پەيرەو بكرىت :

۱. **نمونەيەكى باش**: پەرورەدەكار (چ دايك و باوك بىت يان مامۆستا)
دەبىت مۆدىللىك بىت بۆ ئەو رەوشتى و بەھايانەكى كە دەيانەوئىت
بىچىنن. مندالان مەيليان ھەيە لاسايى رەفتارى گەورەكان
بكەنەو .

۲. **پەرورەدەى راستەوخۆ**: پىشكەشكەشكەردنى وانەى راستەوخۆ لەسەر
بەھا روشتى و ئايىنيەكان له رىگەى چىرۆك و قسەكەردن و
كتىب و چالاكيە پەرورەدەيىيەكانەو كە ئەم بەھايانە بە
شىوئەيەكى سادە و تىگەيشتوو روون دەكەنەو .

۳. **گفتوگۆ**: كەردنەوەى دەرگاي گفتوگۆ لەگەل مندالان سەبارەت بە
گەرنكى بەھا رەوشتى و ئايىنيەكان، و گوئىگەرتن لە بۆچوون و
پەرسىارەكانيان، ئەمەش يارمەتيدەرە بۆ چەسپاندنى ئەم بەھايانە
له مېشك و دلپاندا .

۴. بەکارھېنەن پراكتىكى: ھاندانى مندالان بۇ پراكتىزەکردنى بەھا رەھوشتى و ئايىنىيەكان لە ژيانى پۇژانەياندا، ۋەك يارمەتيدانى كەسانى دىكە، ئارام گرتن، راستگۆيى و خىرخوازىيى، لە رېگەي چالاكىيە خۇبەخشيەكان و كارى تىمىيەۋە .

۵. پاداشت و ھاندان: قەدرزانيى رەفتارە ئەرئىنيەكان و ھاندانى مندالان كاتىك بەھا رەھوشتى و ئايىنىيەكان بەكاردەھيىن، ئەمەش ئارەزووى بەردەۋامبوونيان لەم رېبازە بەرز دەكاتەۋە .

۶. ژىنگەي دەۋرۋەر: دروستکردنى ژىنگەيەكى خىزانى و كۆمەلەيەتى كە ھاندەر و پالنەر بېت بۇ ۋەرگرتنى بەھا ئاكارى و ئايىنىيەكان، ۋەك بەشدارىكردن لە بۇنە ئاينى و كۆمەلەيەتيەكان، و پەيوەستبوون بە گروپەكانەۋە كە ئاراستەي ئاكارى و ئايىنىيان ھەيە .

۷. خويىندنەۋە و فېربوونى بەردەۋام: ھاندانى مندالان بۇ خويىندنەۋەي كىتېب و چىرۆكەكان كە باس لە بەھا رەھوشتى و ئايىنىيەكان دەكەن، ھەرۋەھا بەشدارىكردن لە بەرنامە و چالاكىيە پەرۋەردەيىەكان كە ئەم بەھايانە بەرەۋوپېش دەبەن .

چاندنى بەھا رەھوشتى و ئايىنىيەكان پېويستى بە پەيوەندى بەردەۋام و سەبر و بەدواداچوونى بەردەۋام ھەيە. لە رېگەي ئەم شىۋازانەۋە دەتوانرېت نەۋەيەكى ھۆشيار و ھاوسەنگ بنىات بنرېت كە بەھا پتەۋەكانى ھەبېت و بتوانېت بەشدارىيەكى ئەرېنى لە كۆمەلگاكەيدا بكات .

پەرەپېدانى بەرپرسىارېتى كۆمەلەيەتى

پەرەپېدانى بەرپرسىارېتى كۆمەلەيەتى لە مندالان و گەنجاندا پرۆسەيەكە بە ئامانجى بەرزکردنەۋەي ئاستى ھۆشيارىيان لە پۇل و

بەرپرسىيارىتى خۇيان بەرامبەر بەو كۆمەلگايەى كە تىيدا دەژىن. ئەم جۆرە پەرودەيە يارمەتيدەرە بۇ بىياتنانى كەسايەتتايەكى ھۇشيار و ھاوکار كە خەمى بەرژەو ھەندىيەكانى ئەوانى دىكەيە، ھەرودەھا ھەستى سەربەخۇيى و بەشدارىكىردنى كاريگەر لە كۆمەلگادا بەرز دەكاتەوہ. بۇ پەرەپىيدانى بەرپرسىيارىتى كۆمەلایەتى دەتوانرىت چەندىن ستراتىژى پەپرەو بكرىت :

۱. ھۇشيارى و پەرودەدە :

○ پەرودەدە سەبارەت بە پرسە كۆمەلایەتتايەكان :

پىشكەشكىردنى زانىارى دەربارەى كىشە كۆمەلایەتتايە جىاوازەكان ۋەك ھەژارى، ژىنگە، تەندروستى گشتى، و مافەكانى مروۇف، بۇ زىادكىردنى ھۇشيارى مندالان و گەنجان لە گرنگى ئەم پرسانە .

○ بەرنامە پەرودەيەيەكان : يەكخستنى بابەتەكانى بەرپرسىيارىتى كۆمەلایەتى لە پىرۇگرام قوتابخانە و چالاكىيەكانى دەرەوہى پىرۇگرام .

۲. بەشدارىكىردن لە چالاكىيە خۇبەخشيەكان :

○ ھاندانى كارى خۇبەخشانە : پىكخستنى چالاكىيە خۇبەخشيەكان كە يارمەتيدەرن لە پىشكەشكىردنى پىشتگىرى بۇ خاۋەن پىداۋىستى يەكان ، ۋەك سەردانىكىردنى خانەى بى سەرپەرشتان ، كۆكردنەوہى بەخشيەكان، و بەشدارىكىردن لە ھەلمەتەكانى پاكوخوايىنى .

○ ئەزموونى پراكتىكى : بەشدارىكىردنى مندالان و گەنجان لە پىرۇژەكانى خزمەتگوزارى كۆمەلایەتتايە بۇ ئەوہى ھەست بە گرنگى بەشدارىكىردنىيان بكن لە باشتكىردنى كۆمەلگادا .

۳. پەرەپېيدانى بەھا رەھوشتيكان :

○ پېشخستنى بەھاكانى ھاوكارى و ھاودەنگى : فيرکردنى مندالان لە گرنكى ھاوكارى، وكارى بە تيم، و يارمەتيدانى ئەوانى تر .

○ چاندنى بەھاكانى دادپەرورەرى و يەكسانى : پەرورەردەکردنى مندالان بۆ رېزگرتن لە مافى كەسانى ديكە و دادپەرورەرانە لە مامەلەكانياندا .

۴. ھاندانى بېرکردنەوہ و گفتوگۆى رەخنەگرانہ :

○ كەردنەوہى گفتوگۆى كراوہ : ھاندانى مندالان بۆ گفتوگۆكردن لەسەر پرسە كۆمەلایەتییەكان و دەربېرنى بۆچوونەكانيان لەسەر چۆنەتە بەشداريكردن لە چارەسەرکردنيان .

○ شىكارى كېشەكان : فيرکردنى مندالان چۆنەتە شىكردنەوہى كېشە كۆمەلایەتییەكان و دابىنکردنى چارەسەرى داھینەرانە بۆيان .

۵. ھاندان و پاداشت :

○ بەرز نرځاندنى ھەولەكان : دابىنکردنى پاداشت و ھاندان بۆ ئەو مندال و گەنجانەى كە ئارەزووى بەرپرسىارىتى بەرامبەر كۆمەلگا نیشان دەدەن، ئەمەش ئارەزووى بەردەوامبوونيان لەم رېبازە بەرز دەكاتەوہ .

○ داننان بە بەشداريیەكان : تيشك خستنه سەر ھەولەكانى مندالان و گەنجان لە چالاكییە كۆمەلایەتییەكان لە رېگەى ئاھەنگەكانى قوتابخانە يان كۆمەلایەتییەوہ .

6. نمونەى باش :

◦ نمونەى ئەرپنى :پېويستە دايك و باوك و مامۇستا نمونە بن له بەشداريكردى كۆمەلگا و خۆبەخشى، ئەمەش ھانى مندالان دەدات ھەمان رەفتار پەپرەو بكن .

◦ گېرەنەوەى چىرۆكى ھاندەرەكان :ھاوبەشكردى چىرۆك دەربارەى ئەو كارەكتەرەنەى كە بەشدارى ئەرپنىيان له كۆمەلگادا كرددووه بۇ پالنانى مندالان بۇ لاسايى كرددەوەيان .

7. بەكارھىنەنى تەكنەلۆژيا و ئامرازەكانى پەيوەندى :

◦ چالاكىيە دىجىتالىيەكان :ھاندانى مندالان بۇ بەشداريكردى له دەستپىشخەرىيە كۆمەلایەتییەكان بە شىوەى ئۆنلاين يان بەكارھىنەنى ئەو ئەپلىكەيشنەنى كە بەرپرسىارىتى كۆمەلایەتى بەرەوپىش دەبەن .

◦ ھۆشيارى له رېگەى سۆشىيال مىدىيا :بەكارھىنەنى پلاتفۆرمى سۆشىيال مىدىيا بۇ بلاوكردەوەى ھۆشيارى و پىشخستنى پرۆژەى خزمەتگوزارى و دەستپىشخەرى كۆمەلایەتى .

له رېگەى ئەم ستراتىژىيەنەو دەتوانرېت ھەستىكى بەھىزى بەرپرسىارىتى كۆمەلایەتى له مندالان و گەنجاندا پەرەپىبدرېت، ئەمەش بەشدارە له بنىاتنانى كۆمەلگەيەكى يەكگرتوو و ھاوبەش كە ھەولەدەدات چاكە بۇ ھەمووان بەدەستبەھىنېت .

پەرەپېيدانى سەربەخۇيى نىشتمانى

پەرەپېيدانى سەربەخۇيى نىشتمانى لە نىوان مندالان و گەنجاندا پرۆسەيەكە كە ئامانجى بەرزكردنەوہى خۆشەويستى و شانازيە بۇ نىشتمان، و چاندنى بەھاكانى دلسۆزى و سەربەخۇيى بە نىشتمان. ئەم ھەستە يەكپىتى نەتەوہيى بەرز دەكاتەوہ و پالئەريكە تاكەكان بۇ بەشداريكردن لە بنياتنانەوہ و پەرەپېيدانى كۆمەلگاكەيان بە شيوەيەكى ئەرينى. بۇ پەرەپېيدانى سەربەخۇيى نىشتمانى، دەتوانرپت چەندىن ستراتىژ پەيرەو بكرپت :

۱. پەرەردە و ھۆشيارى :

○ **فپركردنى ميژوو و جوگرافىاي نەتەوہيى:** فپركردنى مندالان و گەنجان لە ميژوو و جوگرافىاي ولاتەكەيان بۇ بەرزكردنەوہى تيگەيشتنيان لە گرنكى ولاتەكەيان و قەدرزانيان بۇ ميراتەكەى .

○ **بەھا نىشتمانيەكان:** پيشخستنى بەھا نىشتمانيەكانى وەك دلسۆزى، شانازى نىشتمانى، و بەرپرسيارپتى نىشتمانى لە رپگەى پرۆگرام قوتابخانەوہ .

۲. ئاھەنگە نىشتمانيەكان :

○ **بەشداريكردن لە بۆنە نىشتمانيەكان:** بەشداريكردن مندالان و گەنجان لە ئاھەنگە نىشتمانيەكان و پشووہ فەرميەكان، وەك رۆژى سەربەخۇيى و رۆژى نىشتمانى .

○ **بۆنە قوتابخانەكان:** رپكخستنى بۆنە لە قوتابخانەكان كە ئاھەنگ دەگپرن بۇ بۆنە نىشتمانيەكان و نمايشكردنى لايەنەكانى كەلتور و ميژوو مىللەت .

۳. نمونە و مۆدىلى نىشتمانى :

- رۆلى نىشتمانى : تيشك خستنه سەر كەسايەتتايە نىشتمانىيە ديارەكان كە بەشدارييەكى گرنگان لە ولاتدا كردوو، و هاندانى مندالان بۆ ناسينى ئەوان .

۴. خۆبەخشى و خزمەتى نىشتمانى :

- چالاكايە خۆبەخشيەكان : هاندانى گەنجان بۆ بەشداريكردن لە چالاكايە خۆبەخشيەكان كە خزمەت بە كۆمەلگا دەكەن و بەشدارى دەكەن لە گەشەپيڊانيدا .

- بەرنامەى خزمەتگوزارى : رېڭخستنى بەرنامەى خزمەتگوزارى نىشتمانى وەك هەلمەتەكانى پاككردنەو و نامم پرواندن و پشتگيريكردى گروپە خزمەت گوزارەكان .

۵. سەردان وبەسەركردنەو :

- سەردانى شوينە ميژووييەكان : رېڭخستنى سەردان بۆ شوينە ميژوويى و شوينەوارييەكان بۆ بەرزكردنەو و زانباريى مندالان و گەنجان لەسەر رابوردوى نىشتمانى خۆيان .

- سەردانى دامەزراو نىشتمانىيەكان : سەردانى دامەزراو نىشتمانىيەكانى وەك پەرلەمان و ناوئەندەكانى حكومەت بۆ ئاشناكردى گەنجان بە ميكانيزمەكانى كردهو و نىشتمانى .

۶. چالاكايە رۆشنبيري و هونەريەكان :

- شانۆنامە نىشتمانىيەكان : هاندانى مندالان و گەنجان بۆ بەشداريكردن لە شانۆنامە و نمايشە هونەريەكان كە باس لە بابەتگەلى نىشتمانى دەكەن .

○ پېشېركېي كەلتوورى :رېكخستنى پېشېركېي كەلتوورى
لەسەر مېژوو و رابوردوى نىشتمانى بۇ بەرزكردنەوہى زانين و
سەربەخۇيى.

۷. بەكارھېئانى تەكنەلۇژيا و ميديا :

○ فيلمى دىكۆمىنتارى :سەيرى فيلمى دىكۆمىنتارى بكنە كە
چىرۇكى ولات و مېژووہكەى دەگېرنەوہ .

○ سۇشيال ميديا :بەكارھېئانى سۇشيال ميديا بۇ بلاوكردنەوہى
پەيامى ئەرىنى دەربارەى ولات و كارلېككردن لەگەل
دەستپېشخەرىيە نىشتمانىيەكان .

۸. راھېئانى شۇفېرىيى بۇ گەنجانى سەرو ۸سال :

○ بەرنامەكانى سەركردايەتى :پېشكەشكردى بەرنامەى
راھېئان بۇ بەرزكردنەوہى تواناكانى سەركردايەتى گەنجان و
بەستنەوہيان بە خزمەتكردى مىللەتەوہ .

○ بەرپرسىارىتى كۆمەلایەتى :پېدانى بەرپرسىارىتى بچووك بە
مندالان و گەنجان لە كۆمەلگەى ناوخۇييدا بۇ بەرزكردنەوہى
ھەستى بەرپرسىارىتى و سەربەخۇيى خۇيان .

لە رېگەى ئەم ستراتىژيانەوہ دەتوانرېت ھەستىكى بەھيىزى
سەربەخۇيى نەتەوہيى لە مندالان و گەنجاندا پەرەپېبدرېت، ئەمەش
خۇشەويستىيان بۇ نىشتمانەكەيان بەرز دەكاتەوہ و پالنەرىكە بۇ ئەوہى
بەشدارىيەكى كارىگەرانە لە گەشەكردن و خۇشگوزەرانيدا بكنە .

بەشى ھەشتەم: ئاستەنگەكان لە پەروەردەدا

پەروەردە لە سەردەمى مۆدېرن پووبەرووى چەندىن ئالنگارى دەبىتەوھە
كە كارىگەرييان لەسەر چۆنپەتە پەروەردەكردنى مندالان و دارشتنى
كەسايەتپيان ھەيە. لىرەدا ھەندىك لەو ئالنگارى سەرەكپانە
دەخەينەرۆو كە ئەمرو دايك و باوك و پەروەردەكاران پووبەرووى
دەبنەوھە :

۱. تەكنەلۆژيا و كارىگەريپەكانى

- زيادەرۆپى لە بەكارھيئەنى شاشەكان :پشتبەستنى زۆر بە ئامپەرە
ئەلىكترونيپەكان كارىگەرى لەسەر گەشەى جەستەپى و
دەروونى مندالان دەبىت .
- دەستراگەپشتن بە ناوەرۆكى نەشپاو :ئىنتەرنىت دەستراگەپشتن
بە زانىارى و بابەت دابىن دەكات كە رەنگە بۆ مندالان نەگونجىت .
- گۆشەگىرى كۆمەلایەتى :زيادەرۆپى لە بەكارھيئەنى تەكنەلۆژيا
دەتوانىت كارلىكى كۆمەلایەتى راستەوخۆ كەم بكاتەوھە .

۲. فشارە ئەكادىمىپەكان

- چاوەروانىپە بەرزەكان :زيادبوونى چاوەروانىپە ئەكادىمىپەكان لە
قوتابخانەكان و دايك و باوكان دەتوانىت ببىتە ھۆى فشارى
دەروونى بەرچاوە لەسەر مندالان .
- كىپرکىپەكى چر :ژىنگەى كىپرکى لە قوتابخانە و زانكۆكان وا لە
مندالان دەكات ھەست بە فشار بكەن بۆ بەدەستھيئەنى ئەنجامى
ناپاب .

۳. فشاره کۆمهلايه تيبه كان

- **كاريگهري هاورپيان:** مندالان و ههزره كاران زۆر له ژيړ كاريگهري هاورته مه نه كانياندان، ئهمهش پهنه گه بيبته هۆي ئهوهي كه رهفتاري نه خوازراو بگرنه بهر .
- **قسهي نه شياو:** قسه كردن به دهنگي بهرز، چ له قوتابخانه بيت يان له ريگه ي ئۆنلاينه وه، ده توانييت كييشه ي دهروونيي گهوره بۆ مندالان دروست بكات .

۴. فره چه شني كه لتووري و نه ته وه يي

- **يه كگرتني كه لتووري:** په روه رده له ژينگه فره كه لتوريه كاندا پيويستي به پيشخستني ليكتيگه يشتن و پيزگرتني يه كتر ههيه له نيوان كوله توره جياوازه كاندا .
- **ناسنامه ي كوله توري:** يارمه تيداني مندالان بۆ پاراستني ناسنامه ي كه لتووري خويان له نيوان كاريگه ريبه كه لتووريه جياوازه كاندا .

۵. هاسهنگي له نيوان كار و ژياني خيزاني

- **كاتي خيزان:** زياد بووني پابه ندبوون به كاره وه وا ده كات دايك و باوكان كاتيكي پيويست له گه ل منداله كانيان به سهر نه بهن .
- **فشاره ئابووريه كان:** فشاره داراييه كان ده توانن كاريگه ريبان له سهر كه شوه هواي خيزانه كه هه بيت و بيبته هۆي فشار و دلهاوكي .

6. پەروەردەکردن لە خێزانە نائاسایەکان

- خێزانە جیاکراوەکان یان پیکهینراوەکان: مندالانی خێزانە جیاکراوەکان یان پیکهینراوەکان لەوانەییە پرووبە پرووی ئاستەنگ ببنەو لە خوگونجاندن لەگەڵ گۆرانکارییەکانی خێزان .
- خێزانە تەك دایك و باوكەکان: ئەو دایك و باوكانەیی کە مندالەکانیان بە تەنیا پەروەردە دەکەن لەوانەییە پرووبە پرووی کیشەیی زیاتر ببنەو لە پێشکەشکردنی پشتگیری سۆزداری و دارایی .

7. تەندروستی دەروونی و سۆزداری

- دلەپاوکی و خەمۆکی: زیادبوونی رێژەیی دلەپاوکی و خەمۆکی لە نیوان مندالان و ھەرزەکاران پێویستی بە پێشکەشکردنی پشتیوانی دەروونی گونجاو ھەیە .
- فشاری دەروونی: مامەلەکردن لەگەڵ ئەو فشارە دەروونیانەیی کە لە ئەنجامی قوتابخانە و پەيوەندییە کۆمەلایەتیەکانەو ھەلەدەدەن پێویستی بە گرنگیدان و چاودێری ھەیە .

8. بەھا و بنەما رەوشتیکان

- مەملانیی بەھاگان: بەھا ناکوکەکانی نیوان دایك و باوك و قوتابخانە و کۆمەلگا دەتوانن دۆخیکی سەرلێشیواوی لە نیوان مندالاندا دروست بکەن .
- چاندنی بەھاگان: چاندنی بەھا و ئاكارە کۆمەلایەتیەکان پێویستی بە ھەولێ بەردەوامی دایك و باوك و پەروەردەکاران ھەیە .

۹. گۆپانكارىيى ژىنگەيى و كۆمەلەيتى

- گۆپانكارى خېرا :گۆپانكارىيى خېرا لە كۆمەلگا و تەكنەلۆژيادا پېويستى بە گونجانى بەردەوام ھەيە لە شىۋازەكانى پەرۋەردەدا .
- پرسە ژىنگەيىيەكان :ئالنگارى ژىنگەيى ۋەك گۆپانى كەشۋەھوا كارىگەرى لەسەر تىپروانىنى مندالان بۇ جىھان ھەيە و پېويستىيان بە پەرۋەردەکردىيان ھەيە لە بەرپرسىيارىيتى ژىنگەيى .

ستراتىژىيەكان بۇ پروبەروبوونەۋەي ئاستەنگەكان

- پەيوەندىيەيى كارىگەر :پېشخستنى پەيوەندى كراۋە و پاشكاۋانە لە نيوان دايك و باوك و مندالان يارمەتيدەرە بۇ تىگەيشتن لە پېداويستى و كېشەكانيان .
- ھۆشيارىيى دىجىتالى :مندالان فىرى بەكارھېننى ئارامى و بەرپرسىيارانەي تەكنەلۆژيا بكة و ئاراستەيان بكة بەرە و ناۋەرپۇكى بەسوود .
- ھاوسەنگى نيوان كار و ژيانى خېزانى :ھەۋلدان بۇ بەدەستەھېننى ھاوسەنگىيەكى باشتر لە نيوان كار و خېزان بۇ دلنيابوون لە بەسەبردنى كاتىكى پېويست لەگەل مندالەكان .
- پشتگىرى دەروونىيى :پېشكەشكردنى پشتگىرى دەروونىيى بۇ مندالان و ھەرزەكاران بۇ يارمەتيدانىيان بۇ مامەلەكردن لەگەل فشارى دەروونى و سۆزدارى .
- بەرز راگرتنى بەھاكان :كارکردن بۇ چاندنى بەھا ئاكار و كۆمەلەيەتتىيەكان لە رېگەيى نمونەيەكى باش و گفتوگۆيى كراۋە .
- خۇگونجاندىن لەگەل گۆپانكارىيەكان :بەرزكردنەۋەي ئاستى نەرمى ونيانى مندالان و تواناي گونجانىيان لەگەل گۆپانكارىيە بەردەوامەكانى كۆمەلگا و تەكنەلۆژيا .

پروبووونووهی ئهم ئالنگاریانه پیویستی به ههولی هاوبهش ههیه لهلایهن دایک و باوکان، قوتابخانهکان و کۆمه‌لگا به گشتیی بۆ دنیابوون لهوهی که مندالان پهروه‌رده ده‌کرین که توانای سه‌رکه‌وتوانه مامه‌له له‌گه‌ل ئاسته‌نگه‌کانی سه‌رده‌می مۆدی‌رن بکه‌ن .

کاریگه‌ریی جیهانگیری له‌سه‌ر پهروه‌رده

جیهانگیریی کاریگه‌رییه‌کی گه‌وره‌ی له‌سه‌ر پهروه‌رده ههیه و سیسته‌می پهروه‌رده‌یی له ئه‌نجامی ئهم کاریگه‌رییه‌دا پروبوووی ئاسته‌نگی زۆر ده‌بیته‌وه. له خواره‌وه هه‌ندیک لهو ئالنگاری سه‌ره‌کیانه ده‌خه‌ینه‌روو که جیهانگیریی کاریگه‌ری له‌سه‌ر پهروه‌رده ههیه :

۱. کهلتوور و ناسنامه :

- مه‌ترسی له‌سه‌ر ناسنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یی : په‌نگه جیهانگیریی بیته هۆی وه‌رینی ناسنامه‌ی نیشتمانی و له کهلتووری ناوخۆیی له ئه‌نجامی بلا‌بوونووه‌ی کهلتووره جیهانییه‌کان .
- مملانیی کهلتووری : مندالان و گه‌نجان په‌نگه به‌زه‌حمه‌ت به‌ها و نه‌ریته ناوخۆیییه‌کان له‌گه‌ل به‌ها و کهلتووره جیهانییه‌کان ئاشت بکه‌نه‌وه .

۲. ته‌کنه‌لوژی و پهروه‌رده :

- دابه‌شبوونی دیجیتالیی : جیاوازی له ده‌ست‌په‌راگه‌یشتن به ته‌کنه‌لوژیی مۆدی‌رن له نیوان ولاتان و کۆمه‌لگا‌کاندا ده‌توانیت بیته هۆی بۆشایی له ده‌رفه‌ته‌کانی فی‌ربوون و پهروه‌رده‌دا .
- فی‌ربوونی ئۆنلاین : زیاده‌بوونی پشت‌به‌ستن به فی‌ربوونی ئه‌لیکترۆنی پیویستی به گونجاندنی خپرای مامۆستایان و

خویندکاران ھەيە لەگەڵ ئامرازە دیجیتالییە نوێیەکان و شیوازەکانی فیڤوون .

۳. بابەتەکانی پەرۆردەیی :

○ خۆگونجاندن لەگەڵ گۆرانکارییە خێراکان : پێویستی بەردەوام نوێکردنەوهی مەنەجی قوتابخانەکان بۆ ئەوێ ھاوسەنگ بێت لەگەڵ پێشکەوتنە خێراکانی زانستی و تەکنەلۆژی .

○ بە نیۆدەولەتیکردنی پروگرام : پەسەندکردنی پرۆگرام جیھانیی رەنگە بێتە ھۆی پشتگوێخستنی بابەتەکانی ناوخۆیی و میژووی نیشتمانی .

۴. بەھا و رەوشت :

○ کاریگەری بەھا جیھانییەکان : جیھانگیریی دەتوانێت کاریگەری لەسەر بەھا و رەوشت ناوخۆیی ھەبێت، چونکە منداڵان لە رێگەی میدیای جیھانییەو بەر بەھا و شیوازی ژیانی جیاواز دەکەون .

○ بەھا ناکۆکەکان : رەنگە گەنجان پووبەرۆوی ئاستەنگ ببنەو لە ئاشتکردنەوهی بەھا نەریتییەکان لەگەڵ بەھا مۆدێرنەکان کە کۆمەلگا جیھانییەکان پەسەندیان کردوو .

۵. فرە کەلتوری :

○ مامەلەکردن لەگەڵ ھەمەجۆریی کەلتووری : جیھانگیریی ھەمەجۆریی کەلتووری لەناو پۆلەکاندا زیاد دەکات، پێویستە مامۆستایان و خویندکاران فیڤرین چۆن کارلیک بکەن و پیکەوێ ژیان لەگەڵ پاشخانی کەلتووری جیاوازا بژین .

○ لیبۆردەیی و کراوہیی : پێویستی پێشخستنی بەھاکانی لیبۆردەیی و کراوہیی بەرامبەر بەوانی دیکە بۆ

پروبووونوئەوئە ئەو ئالنگارى كەلتوورى و كۆمەلایەتیانەى
كە لە ئەنجامى جیهانگىرىيەو سەرھەلدەدەن .

٦. توانای كىپرکى جیهانى :

○ زیادبوونى فشارى ئەكادىمى :توانای كىپرکى جیهانى
فشارىكى زیاتر دەخاتە سەر خویندكاران بۆ بەدەستھێنانى
ئەنجامى ئەكادىمى بالا .

○ ئامادەىى بازارى كار :پىويستى ئامادەکردنى خویندكاران بە
كارامەىى كىپرکى كە لەگەل پىداووستىيەكانى بازارى كارى
جیهانىدا بگونجىت .

٧. كۆچ و ئاوارەبوون :

○ ئالنگارى پەروەردەکردنى مندالانى كۆچبەر :مندالانى كۆچبەر
و پەنابەر پروبووونى ئاستەنگى گەورە دەبنەو لە گونجاندىن
لەگەل سىستەمى پەروەردەى نوئ و تىكەلبوون بە كۆمەلگا
مىواندارەكان .

○ فرە زمانى :پىويستى بەرنامەى پەروەردەىى فرە زمانە بۆ
پشتگىرىکردنى مندالان لە پاشخانى زمانەوانى جىاواز .

٨. بەردەوامىى ژىنگەىى :

○ ھۆشيارىى ژىنگەىى :جیهانگىرىى پىويستى بە تىكەلكردنى
چەمكەكانى بەردەوامىى ژىنگەىى ھەيە لە پرۆگرام
قوتابخانەكاندا بۆ بەرزکردنەوئەى ھۆشيارىى خویندكاران لە
گرنگى پاراستنى ژىنگە .

○ بەرپرسىارىتى جیهانىى :بەرزکردنەوئەى تىگەيشتنى
خویندكاران لە گرنگى بەرپرسىارىتى جیهانىى لە
پروبووونوئەوئەى ئاستەنگە ژىنگەىيەكان .

بۇ رووبەروبوونەوہی ئەم ئالنگاریہکان، پیویستہ سیستہمی پەرورہدہیی ستراتیژی نەرم و نیان و گونجاو بگریتہبەر، لەوانہ پەرہپیڈانی پڕۆگرامی پەرورہدہیی، پیشخستنی تیگہیشتنی کەلتووری، بەکارہینانی تەکنەلۆژیا بە شیوہیہکی کاریگەر، و پیشکەشکردنی پشتگیری پیویست بۇ مامۆستایان و خویندکاران .

کاریگەریی سۆشیال میدیا لەسەر پەرورەدە و رەوشت

کاریگەری سۆشیال میدیا لەسەر پەرورەدە و ئاکار وئالنگاری گەورە دروست دەکات، بەتایبەتی لەم سەردەمەیی ئیستادا کە ئەم میدیایانە بوونەتە بەشیکی دانەپراو لە ژیانی مندالان و گەنجان. لێرەدا ھەندیک لە ئالنگاری سەرەکی دەخەینەرۆو :

۱. بەرکەوتن بە ناوہرۆکی نەشیاو :

○ ناوہرۆکی توندوتیژی و پۆرنۆگرافی :مندالان و گەنجان لەوانہیہ بەر ناوہرۆک بکەون کە نەگونجاو یان نەگونجاو بیٹ لەگەل تەمەنیان، کە دەتوانیٹ کاریگەری لەسەر رەفتار و بەھا ئاکاریہکان ھەبیٹ .

○ ھەوالی نادروست :بلاو بوونەوہی زانیاری ھەلە و ھەوالی ھەلبەستراو دەتوانیٹ تیگہیشتن و تیروانیی دروست بۇ رووداو و پرسەکان بشیوینیٹ .

۲. ھیرشکردنە سەر ئەلیکترۆنی :

○ قسەی ناشرین و رەشبگیری :سۆشیال میدیا دەتوانیٹ بیٹتە سەکوئیہک بۇ ھیرشکردنە سەر ئەلیکترۆنی و رەشبگیری، کە کاریگەری نەرینی لەسەر تەندروستی دەروونی مندالان و گەنجان دەبیٹ .

○ گۆشەگىرى و خۇگۆرپىن :ھيىرشى ئەلىكترونى دەتوانىت بىيىتە ھۆى گۆشەگىرى و خۇگۆرپىنى قوربانىيەكان، ئەمەش كارىگەرى لەسەر كارلىكە كۆمەلایەتییەكان و گەشەسەندنى دەروونىيان دەبىت .

۳. كارىگەرى لەسەر بەھا و پەوشت :

○ گۆرپانى بەھاكان :بەركەوتنى بەردەوام بە شىۋازى ژيان و بەھا جياوازەكان پەنگە بىيىتە ھۆى وەرىنى بەھا ئاكار و كەلتورىيە ناخۇيىەكان .

○ كارىگەرىيە نەرىنىيەكان :ھەندىك بەھا و پەفتارەكان كە لە سۆشىيال مىدىادا بلاودەبنەوہ لەوانىيە نەرىنى يان وپرانكەر بن، وەك شانازىكردن بە سامان، پەرەپىدانى توندوتىژى، يان پەفتارى نەرىنى .

۴. ئالوودەبوون و سەرقالكردن :

○ ئالوودەبوون بە بەكارھىننى سۆشىيال مىدىا :بەسەربردنى كاتىكى زۆر لە سۆشىيال مىدىا دەبىتە ھۆى ئالوودەبوون، ئەمەش كارىگەرى لەسەر دەستكەوتى خويىندن و خەوتن و چالاكىيەكانى پۆژانە دەبىت .

○ سەرقالكردن و لەدەستدانى سەرنج :زۆر بەكارھىننى سۆشىيال مىدىا دەتوانىت سەرنجەكان سەرقال بكات و تواناى سەرنج و وردبونەوہ كەم بكاتەوہ، جا چ لە خويىندن يان لە ئەركەكانى پۆژانەدا .

۵. تەندروستى دەروونىيى :

○ خەمۆكى و دلەپراوكى :بەراوردكردى بەردەوام لەگەل كەسانى تر و بەركەوتن بە پەخنە لە پىگەى سۆشىيال مىدىاوە دەبىتە ھۆى ھەستكردن بە دلەپراوكى و خەمۆكى .

◦ خۆبەگەورەزانين: كۆمىنتى نەريىنى و وەرنەگرتنى لايىك دەتوانىت كاريگەرى نەريىنى لەسەر خۆبەگەورەزانين و متمانە بەخۆبوون ھەبىت .

۶. پاراستنى نەيىنى و ئاسايش :

◦ داگيرکردنى تايبەتمەندى : ھاوبەشکردنى زانىارى كەسى لە سۆشپال مېديادا دەتوانىت مندالان و گەنجان بخاتە بەردەم مەترسىيەكانى داگيرکردنى تايبەتمەندى .

◦ دەست بەسەراگرتنى ئەليكترونى : مندالان لەوانەيە تووشى دەست بەسەراگرتنى ئەليكترونى بن لەلايەن كەسانى نامۆۋە .

كاريگەرى سۆشپال مېديا لەسەر پەروەردە و پەشت

۱. ھۆشپارى و پەروەردە :

◦ پەروەردەکردنى مندالان و گەنجان : پيشكەشکردنى بەرنامەي پەروەردەيى لەسەر بەكارھيىنانى ئارام و بەرپرسپارىانە سۆشپال مېديا .

◦ ھۆشپارى مەترسى : زيادکردنى ھۆشپارىيى مندالان و گەنجان لە مەترسىيە ئەگەرييەكان و چۆنيەتى پاراستنى خۆيان بە شپۆھى ئۆنلاين .

۲. چاودىرى :

◦ چاودىرى دايىك و باوك : چاودىرىکردن بەكارھيىنانى سۆشپال مېديا لەلايەن مندالان و گەنجانەۋە و ئاراستەکردنپان بەرەۋ ناۋەرپۆكى گونجاۋ .

○ بەرنامەكانى كۆنترۆل كىردى داىك و باوك : بەرنامەكانى
كۆنترۆل كىردى داىك و باوك بەكاربەھىنە بۇ رېكخستنى كاتى
بەكاربەھىنەن و چاودىر كىردى ناوەرۆك .

۳. پېشخستنى بەھا و رەوشت :

○ گىفتوگۆى كراوہ: ئەنجامدانى گىفتوگۆى بەردەوام لەگەل
مندالان و گەنجان سەبارەت بە بەھا ئەخلاقىيەكان و گىرنگى
رەفتار كىردى بەرپىر سىارانە لە ئىنتەرنېتدا .

○ نمونەى ئەرپىنى: ھاندانى شوپىنكەوتنى نمونەى ئەرپىنى و
كارىگەر لە سۆشىيال مېدىيا .

۴. ھاندانى چالاكىيە جىگروەكان :

○ چالاكىيە جەستەيى و كۆمەلەيەتپىيەكان : ھاندانى مندالان و
گەنجان بۇ بەشدارى كىردن لە چالاكىيە جەستەيى و
كۆمەلەيەتپىيەكان كە كارلېكى ژيانى راستەقىنە بەرز
دەكەنەوہ و پىشتبەستىن بە ئىنتەرنېت كەم دەكەنەوہ .

○ خوليا و لېھاتوويى : پالنانى مندالان و گەنجان بۇ پەرەپىدانى
خوليا و لېھاتوويى كەسىيەكانىيان دوور لە شاشەكان .

۵. فېر كىردى تواناكانى بېر كىردنەوہى رەخنەگرانە :

○ شىكارى و ھەلسەنگاندن : فېر كىردى مندالان و گەنجان
چۆنىەتى شىكردنەوہ و ھەلسەنگاندنى ئەو زانىارىيانەى كە لە
رېگەى سۆشىيال مېدىياوہ وەرىدەگىرن .

○ گومانى بنىاتنەر : پېشخستنى بېر كىردنەوہى رەخنەگرانە و
پىر سىار كىردى بنىاتنەر لە ناوەرۆكى ناچىگىرە .

لە رېڭەى ئەم ستراتىژىيەنەو دەتوانرېت يارمەتى مندالان و گەنجان
بدرېت بۆ بەکارهېنەنى سۆشەيال مېدەيا بە شېوہەيەكى ئارام و
بەرپرسەيارانە، لە ھەمان کاتدا بەھاکانىان بېارېزن .

بەشى نۆيەم: پەروەردە و تەكنەلۆژيا

لە سەردەمى دىجىتالىي ئەمپۇدا، تەكنەلۆژيا بوو تە بەشىكى دانەپراو لە ژيانى رۆژانەمان، كاريگەرييهكى زۆرى لەسەر پرۆسەي پەروەردە كەردنى مندا ل ھەيە. تەكنەلۆژيا سوودىكى زۆر لە پەروەردە و پىداگوژيدا پيشكەش دەكات، بەلام لەگەل ئالنگارييهكاندا دىت كە پىويستى بە بەرپۆو بەردنى ژيرانە ھەيە. لە خوارەو پىداچوونەو ھەيەك بە پەيوەندى نيوان پەروەردە و تەكنەلۆژيا، سوودەكان، ئالنگاريەكان و چۆنيەتى بەدەستەينانى ھاوسەنگى ئايدىيال دەخەينەپوو .

۱. سوودەكانى تەكنەلۆژيا لە پەروەردەدا

- پەروەردەي كارليككارانە :تەكنەلۆژيا ئامرازەكانى فيربوونى كارليككارانە ھەك ئەپ و يارييه پەروەردەييهكان دابىن دەكات كە فيربوون خۆش و كاريگەر دەكات .
- گەيشتن بە زانيارى :مندا لان دەتوانن بە شيوھى ئۆنلاين دەستيان بە برىكى زۆر زانيارى و سەرچاوەي پەروەردەيى بگات .
- خۆپەروەردە كەردن :تەكنەلۆژيا دەرفەت بو خۆفيربوون لە رىگەي وانە ئەليكترونييهكان و خولى ئۆنلاينەو دەپەخسەينىت .
- پەيوەندى و ھاوكارى :تەكنەلۆژيا پەيوەندى و ھاوكارى نيوان خويىندكاران لە رىگەي پلاتفۆرمى فيربوونى مەجازى و تۆرە كۆمەلايەتييه پەروەردەييهكانەو بەرز دەكاتەو .
- خۆكار كەردنى پەروەردە :تەكنەلۆژيا وا دەكات كە بتوانىت پەروەردە بەپىي پىويستى ھەر خويىندكارىكى تاكەكەسى لە رىگەي بەرنامەكانى فيربوونى كەسيهەو رىكبخرىت .

۲. ئاستەنگەكانى پەيوەست بە تەكنەلۇژيا لە پەروەردەدا

- **زىادەپۇيى لە بەكارھيئەتە شاشەكان:** زىادەپۇيى لە بەكارھيئەتە ئامپىرە ئەلىكترونىيەكان دەبىتە ھۆى كىشەى تەندروستى ۋەك فشارى بىنن، تىكچوونى خەو و كەمى چالاكىي جەستەيى .
- **بەركەوتن بە ناوەرپۇكى نەشياو:** ئىنتەرنىت ناوەرپۇكى نەشياو تىدايە كە دەتوانىت زيان بە مندالان بگەيەنىت .
- **گۆشەگىرى كۆمەلەيەتى:** پىشت بەستەن بە تەكنەلۇژيا رەنگە بىتە ھۆى كەمبونەوہى كارلىكى كۆمەلەيەتى راستەووخۇ، كە كارىگەرى لەسەر پەرەپىدانى كارامەيى كۆمەلەيەتى ھەبىت .
- **ئاسايشى دىجىتالىي:** مەترسىيەكانى ئاسايشى دىجىتالىي ۋەك پاراستنى نەيىنى، ساختەكارى ئەلىكترونى و ھىرشكردنە سەر ئەلىكترونى پرسگەلىكى گرنگن كە دەبىت چارەسەر بكرىن .

۳. ستراىيەكانى پەروەردەكردنى مندال لە سەردەمى تەكنەلۇژيادا

- **ھۆشيارىيى دىجىتالىي:** فىركردنى مندالان لە بەكارھيئەتە دروست و بەرپرسىارانەى تەكنەلۇژيا، و ئاگاداركردنەوہيان لە مەترسىيەكانى ئىنتەرنىت و چۆنىەتى دووركەوتنەوہ لىيان .
- **چاودىرى:** چاودىرى چالاكىيە دىجىتالىيەكانى مندالان و دلنيابوون لەوہى كە تەكنەلۇژيا لە چوارچىوہى گونجاودا بەكاردەھىنن .
- **كات دىارى كەردن:** سنورىكى كات بۇ بەكارھيئەتە ئامپىرە ئەلىكترونىيەكان دابنى بۇ ئەوہى دلنيا بىت لەوہى كە زىادەپۇيى تىدا بەكارنەھىنرىن .
- **ھاوسەنگى نىوان چالاكىيەكان:** ھاندانى مندالان بۇ بەشدارىكردن لە چالاكىيە جەستەيى و كۆمەلەيەتتەيەكان جگە لە بەكارھيئەتە تەكنەلۇژيا .

• ناوهرۆكى پەروەردەيى :بەرنامە و مالپەرە پەروەردەيىيەكان
هەلبژيرە كە ناوهرۆكى پەروەردەيى باش و بەسوود پيشكەش
دەكەن .

۴. رۆلى داىك و باوك لە پەروەردەكردنى مندال لە سەردەمى
تەكنەلۆژيادا

• ياساى نموونە :داىك و باوك دەبى نموونەيەكى ئەرپنى بن لە
بەكارهينانى تەكنەلۆژيادا، ئەمەش يارمەتى مندالان دەدات خووى
بەكارهينانى دروست بگرنەبەر .

• گەفتوگۆيى كراوہ :گەفتوگۆيەكى كراوہ لەگەل مندالان سەبارەت بە
ئەزموونە دیجيتاليىيەكانيان ئەنجام بدە، و هانيان بدە كە هەر
كيشەيەك كە تووشى دەبن، هاوبەشى بكەن .

• رپنمايى و رپنمايى :پيشكەشكردنى ئامۆژگارى و رپنمايى بەردەوام
بۇ مندالان سەبارەت بە چۆنيەتى بەكارهينانى تەكنەلۆژيا بە
شيۆەيەكى ئەرپنى و كاريگەر .

• هاوبەشى خيزان :هاوبەشكردنى چالاكيىە تەكنەلۆژيىەكان لەگەل
مندالان، وەك سەيركردنى فيلمى پەروەردەيى يان ياريكردنى
ياريىە پەروەردەيىەكانى گروپى .

۵. تەكنەلۆژيا و پەروەردە

• فيربونى ناراستە وخو (ئۆنلاين) :تەكنەلۆژيا بووئەتە ئامرازپكى
سەرەكى لە خویندنى خيزدا ، دەرفەت بۇ بەردەوامبوونى خویندن
تەنانەت لە بارودۆخە ناوازەكانى وەك پەتاي كۆفید-۱۹دا
دەرەخسینپت .

- **پۆلى خەيالى**: بەكارھيئەتلىك پۆلى خەيالى دەتوانىت ئەزمونى پەرۋەردەيى بەرز بىكەتەۋە لە رېگەي كارلىكى دەستبەجى لەگەل مامۇستايان و ھاوکاران .
- **ھەلسەنگاندنى دىجىتالىي**: تەكنەلۇژيا شىۋازەكانى ھەلسەنگاندنى دىجىتالىي دابىن دەكات كە مامۇستايان دەتوانن بەدواداچوون بۇ پىشكەوتنى خويىندكاران بىكەن و فېدبەك دەستبەجى بەدن .
- **سەرچاۋە دىجىتالىيەكان**: دەستراگەيشتن بە كىتەبخانەي دىجىتالىي و سەرچاۋەي پەرۋەردەيى جۇراۋجۇر كۋالىتى پەرۋەردە بەرز دەكاتەۋە و پرۇسەي تويۇزىنەۋە و خويىندن ئاسان دەكات .

6. ھاوسەنگردنى تەكنەلۇجيا و ژيانى راستى

- **چالاكى فېزىكى**: ھاندانى مندالان بۇ راھيئەتلىك ۋەرزىشى و چالاكىيە جەستەيىەكان بۇ بەرزكردنەۋەي تەندروستى گىشتى و ھاوسەنگى لە نيوان چالاكىيە جەستەيى و بەكارھيئەتلىك دىجىتالىي .
- **كارتىكردنى كۆمەلەيەتى**: رېكخستنى چالاكىيە كۆمەلەيەتتىيەكان كە ھاندەرى كارلىكى راستەۋخۇن لەگەل ھاوتەمەنەكان و خىزانەكان .
- **كاتەكانى خىزان**: كاتىكى تايبەت بۇ چالاكىيەكانى خىزان تەرخان بىكە دور لە ئامپىرە ئەلىكترونىيەكان بۇ بەھىزكردنى پەيوەندىيەكانى خىزان .
- **پلاندانانى رۇژانە**: خىشتەي رۇژانە دابنى كە ھاوسەنگى لە نيوان ئەۋ كاتەدا ھەبىت كە بۇ تەكنەلۇژيا و چالاكىيەكانى تر تەرخان كراۋە .

تەكنەلۇژيا دەرفەتى گەۋرە دەپەخسىنىت بۇ باشتىكردنى پرۇسەي خويىندن، بەلام دەبىت بە ژىرى بەرپۇەبچىت بۇ ئەۋەي ھاوسەنگىيەكى

تەواو بەدەستبەھئىرئىت. بە پەروەردەکردن و رېئىمايىكىردنى مندالان، دەتوانىن سوود لە سوودەكانى تەكنەلوژيا وەربگرىن لە ھەمان كاتدا كاريگەرييه نەريئىيەكانى كەم بكەينەو، ئەمەش يارمەتيدەرە بۆ پەروەردەکردنى نەوہيەك كە تواناي خۆ گونجاندى لەگەل گۆرانكارىيە خيراكانى جيھانى ديگىتالىدا ھەبيت .

بەشى دەيەم: داھاتووی پەروەردە لە ژيەر پۆشنایى گەشەسەندنى تەکنەلۆژيادا

گەشەسەندنى خيىراى تەکنەلۆژيا خەريکە ھەموو لايەنەکانى ژيانمان لە قالب دەداتەو، بە پەروەردەشەو. لەم چوارچيۆەيەدا گۆرپانکاريى گەرە دەبينين لە چۆنيەتى فيربوون و پەروەردەکردنى مندالان و بەردەوام دەرفەت و ئالنگارى نوخ سەرھەلدەدەن. ئەمانەى خوارەو شیکاريیەکن بۆ داھاتووی پەروەردە لە ژيەر پۆشنایى گەشەسەندنى تەکنەلۆژيادا :

۱. فيربوونى کەسى

- بەکارھيىنانى زيرەکيى دەستکرد :زيرەکيى دەستکرد دەتوانيىت داتاي خويىندکاران شى بکاتەو بۆ گەياندى ئەزموونى فيربوونى کەسى کە پيىداويستییەکانى ھەر خويىندکاريک تاک بە تاک دابين دەکات .
- داواکاري پەروەردەيى :بەرنامەکان لەسەر بنەماى زيرەکيى دەستکرد تواناي بەدواداچوونى پيشکەوتنى خويىندکاريان ھەيە و ناوەرپۆکيک پيشکەش بکەن کە لەگەل ئاستى تيگەيشتن و خيىرايى فيربوونيدا بگونجيت .

۲. فيربوونى دوور مەودا

- پلاتفۆرمى پەروەردەيى دیجيتاليى:پلاتفۆرمە پەروەردەيىە دیجيتاليیەکان بەردەوام دەبن لە گەشەکردن، ئەمەش رپگە بە خويىندکاران دەدات لە ھەر شوينيکى جيھانەو دەستيان بە خويىندن بگات .

- پەروەردەى تېڭەلاو :تېڭەلکردنى پەروەردەى نەرىتى و دىجىتالى بۇ دروستکردنى ئەزموونى فىربوونى نەرم و نىان كە بتوانىت خۇى لەگەل بارودۇخى جىاوازدا بگونجىنىت .

۳. فىربوونى كارلىككارانەى لوژىكى وخەيالى

- فىربوون لە پېڭەى يارىکردنەوہ :يارىيە پەروەردەىيەكان زىاتر بەناوبانگ دەبن، چونكە ژىنگەىيەكى كارلىككارانە و خۇش بۇ فىربوون دابىن دەكەن .
- لوژىكىى وخيالىى و زىادكراو :بەكارهينانى تەكنەلوژىاي واقىعى مەجازى و زىادكراو بۇ پېشكەشكردنى ئەزموونى پەروەردەىى غولامكەر كە يارمەتيدەرە لە تېڭەيشتن لە چەمكە ئالۆزەكان .

۴. ھاوكارى جىهانىى

- پەيوەندى نىوان كەلتوورەكان :تەكنەلوژيا پەيوەندى نىوان خویندكارانى ناوچە جىاوازەكانى جىهان ئاسان دەكات، تېڭەيشتنىان لە ھەمەجۆرىى كەلتوورى بەرز دەكاتەوہ و ھاندەرى ھاوكارى جىهانىيە .
- پېرۆزە پەروەردەىيە نىودەولەتییەكان :قوتابخانەكان دەتوانن پېرۆزەى پەروەردەىى ھاوبەش لەگەل قوتابخانەكانى ولاتانى دىكە پېكبخەن بۇ پېشخستنى فىربوونى ھاوبەش .

۵. پەروەردەى كارامەىى داھاتوو

- گرنگىدان بە كارامەىيەكانى سەدەى بىست و يەكەم :پەروەردە دەگۆرپىت بۇ گرنگىدان بە كارامەىيەكانى وەك بىرکردنەوہى رەخنەگرانە، چارەسەرکردنى كېشەكان، داھىنان و كارى تىمى .

- **خویندنی بەردەوام**: لەگەڵ گەشەسەندنی خێرای تەکنەلۆژیا، فێربوونی تەواوی ژیان دەبێتە پێویستییهك بۆ هاوسەنگ بوون لەگەڵ گۆرانکارییهکانی بازاری کار .

6. ئالنگاریی پەوشت و ئاسایش

- **پاراستنی نهیئنی و ئاسایش**: لەگەڵ زیادبوونی بەکارهێنانی تەکنەلۆژیا، پرسەکانی پاراستنی نهیئنی و ئاسایش وەك هەرەشە دەردەكەون. پێویستە زانیارییهکانی خویندکاران پارێزراو بن و بە بەرپرسیارانە بەکاربهێنرێن .
- **زۆر پشت بەستن بە تەکنەلۆژیا**: بەکارهێنانی تەکنەلۆژیا دەبێت هاوسەنگ بێت بۆ ئەوەی مندالان توانا کۆمەڵایەتی و جەستەییەکان لەدەست نەدەن .

7. رۆلی مامۆستایان و پەروەردەکاران

- **پراهیئانی بەردەوام**: مامۆستایان پێویستیان بە پراهیئانی بەردەوام دەبێت بۆ ئەوەی خۆیان لەگەڵ ئامرازە تەکنەلۆژییە نوێیەکان بگونجێن و بە شیۆهیهکی کاریگەر لە وانەوتنەویدا بەکاریان بهێنن.
- **پێنمایى خویندکاران**: سەرەپرای پێشکەوتنی تەکنەلۆژیا، رۆلی مامۆستا وەك پراهیئەر و پراهیئەرێك بۆ خویندکاران بە گەرنگ دەمێنێتەوه، یارمەتییان دەدات پەرەپێدانی تواناكانی بیرکردنەوهی رەخنەگرانه و مامەڵەکردن لەگەڵ ئاستەهنگەکاندا .

۸. فیڤربوون بەدریژایی تەمەن

- ناوەرپۆکی کراوہ: پلاتفۆرمە پەرورەدەییە کراوہکانی وەك Coursera و Udemy دەرفەت بۆ فیڤربوونی بەردەوام و پەرەپێدانی کارامەیی لە ھەر کاتی کدا دەرەخسین .
- خۆپەرورەدەکردن: خۆفیڤربوون تادیت گرنگتر دەبیت، چونکە تاکەکان دەتوانن پێداوێستییە پەرورەدەییەکانیان دەستنیشان بکەن و سەرچاوہ ھەلبژێرن کە ئەو پێداوێستیانە دا بین بکەن .

۹. فیڤربوون لەسەر بنەمای پرۆژە

- بەکارھێنانی زانست: گرنگیدان بە فیڤربوونی بنەمادار بە پرۆژە یارمەتی خۆپێندکاران دەدات زانیاریی تیۆری لە دۆخە جیھانییە راستەقینەکاندا بەکاربھێنن، ئەمەش تیگەیشتنی قوولیان لە بابەتەکانی ئەکادیمی بەرز دەکاتەوہ .
- پەرەپێدانی کارامەیی پراکتیکی: ئەم رێبازە پەرەپێدانی کارامەیی پراکتیکی وەك لیکۆلینەوہ، شیکاری و ھاوکاری بەرز دەکاتەوہ، کە کارامەیی بنەرەتین لە بازاری کاری مۆدیرن .

۱۰. گشتگیری و ھەمەچەشنی

- دەستپراگەیشتن بە خۆپێندن: تەکنەلۆژیا دەرگا بەرپووی پەرورەدەدا دەکاتەوہ بۆ ھەمووان، لەوانەش ئەو کەسانە کە پێداوێستی تایبەتیان ھەیە، بە دا بینکردنی ئامراز و سەرچاوہی پەرورەدەیی کەسی .
- پیشخستن ھەمەجۆریی: پڕۆگرام پەرورەدەیی زیاتر گشتگیر دەبیت و رەنگدانەوہی ھەمەجۆریی کولتووری و کۆمەڵایەتی

دەبىت، ئەمەش يارمەتى خويىندىكاران دەدات لە تىگەشتن و قبولکردنى ھەمەجۆرىي .

پوختەيەك

ئايىندەي پەروەردە لە ژىر پۇشنايى گەشەسەندنى تەكنەلۇژيدا دەرفەتى زۇرى لەخۇگرتووە بۇ بەرزکردنەوہى كواليتى پەروەردە و كردنى گشتگىرتەر و كاريگەرتر. بە بەكارھىنان زىرەككىي تەكنەلۇژيا و چارەسەرکردنى ئاستەنگە ئاكارى و ئاسايش، دەتوانىن ھاوسەنگىيەكى ئايدىيال بەدەستبەھىنين كە دلىبايىت لە پەروەردەكردنى نەوہكان كە تواناي خۇگونجاندىنان لەگەل گۇرانكارىيە خىراكانى جىھان و ئاستەنگەكانى داھاتوودا ھەبىت .

بەشى يازدەيەم: چارەسەر و ستراتىژىيەكان بۇ پەروەردەكردنى كاريگەر

لەبەر پۇشنايى ئەو ئالنگارى و گۇرانكارىيە بەردەوامانەي كە ئەمپۇ رووبەرووي پەروەردە دەبنەوہ، پىويستە ستراتىژىيەتى كاريگەر بگىرئتەبەر بۇ دلىباوون لە پەروەردەكردنى مندالان كە تواناي خۇگونجاندىن و سەرکەوتنىان ھەبىت. لە خوارەوہ كۆمەلئىك چارەسەر و ستراتىژى بۇ بەدەستبەھىنانى پەروەردەكردنى كاريگەر دەخەينەرپوو :

۱. پەيوەندىيەكى كاريگەر

• گويگرتنى چالاکانە :گوخ لە قسەكانى مندالەكانتان بگرن بەبى ئەوہى قسەكانىان بېرن، ئەمەش ھەستى پىزانىن و تىگەشتنىان بەرز دەكاتەوہ .

• پەيوەندى كراوہ :پاراستنى گفوتگوڭويەكى كراوہ و راستگوڭويانە سەبارەت بەو ھەست و بىرکردنەوہ و ئالنگارىيانەي كە رووبەروويان دەبىتەوہ .

- هاندانى دەرپرین :هاندانى مندالان بۆ دەرپرینی بۆچوون و ههستهکانیان به ئازادی و بهبی ترس له رهخه .

۲. سنووریکى روون و پتهو دابنى

- ياسا تايبهتهکان :دانانى ياساى روون و يهکگرتوو بۆ رهفتارى گونجاو و نهگونجاو .
- دهرئهنجامه ئاشکراکان :دهرئهنجامه گونجاوهکان بۆ تيپهپراندى سنووره ریککهوتوووهکان ديارى بکه و به بهردهوامى جيپهجيپان بکه.
- ياسا گشتيکان :دلنياه لهوهى که ياسا و دهرئهنجامهکان به بهردهوامى لهلايهن ههموو ئەندامانى خيزانهوه جيپهجي دەکرين .

۳. رينمايى و هاندانى ئهرينى

- بههيزکردنى ئهرينى :دابينکردنى هاندان و ستايشکردن کاتيک رهفتاره ئهرينييهکان بهدهست دههينرين بۆ بههيزکردنيان .
- نموونهى باش :نمونهيهكى ئهرينى به بۆ مندالهکانت به نواندى ئه و بهها و رهفتارانهى که دهتهويت بيچينيت .
- رينمايى لهبرى سزا :سهرنجت لهسه رينمايیکردنى مندالان و فيرکردنى چۆنيهتى رهفتارکردنى دروست بيت لهبرى ئهوهى تهنها پشت به سزا بهستيت .

۴. پيشخستنى سهربهخويى و بهرپرسياريتى

- بژاردهکانى بهخشين :پيدانى دهرفهت بۆ مندالان بۆ برپاردانى خويان له سنووریکى دياریکراودا، ئەمەش سهربهخويى ئەوان بهرز دهکاتهوه.
- ليپسراويى بگره ئهستۆ :هاندانى مندالان بۆ وهرگرتنى بهرپرسياريتى له کار و برپارهکانيان .

• ئەرکەکانى مالهوه :بەشدارىکردنى مندالان لە ئەرکەکانى مالهوه بۆ بەرزکردنەوهى هەستکردن بە بەرپرسىارىتى و بەشدارىکردن لە خىزانەكەدا .

۵. فيرکردنى بەها و رهوشت

• گفتوگوى بەها :بە بەردەوامى باسى بەها و ئاكارى گرنىگ بکەن و هوکار و گرنىگىيەکانيان روون بکەنەوه .

• چىرۆك و نموونه :چىرۆك و نموونه بەكاربەيئە بۆ ويناکردنى بەها ئاكارىيەكان و چۆنىەتى جيبەجىيکردنيان لە ژيانى رۆژانەدا .

• هاوسۆزى و تيگەيشتن :مندالان فير بکەن هاوسۆزى كەسانى تر بن و لە هەست و دىدگاكانيان تيبگەن .

۶. پەرەپيدانى توانا كۆمەلايەتییەكان

• كارتىکردنى كۆمەلايەتى :هاندانى مندالان بۆ بەشدارىکردن لە چالاكىيە كۆمەلايەتییەكان و كارلێكکردن لەگەڵ هاوتەمەنەكانيان .

• چارەسەرکردنى ناكۆكى:مندالان فير بکەن چۆن ناكۆكىيەكان بە شىوئەيەكى بنیاتنەر چارەسەر بکەن و دانوستانىكى كاريگەر بکەن .

• كارى تيمى :هاندانى كارى تيمى و هاوكارى لە چالاكىيە و پرۆژە جياوازهكاندا .

۷. بەرپوهبردنى كات و هاوسەنگى نيوان چالاكىيەكان

• خستەى رۆژانە :خستەى رۆژانە دابنێ كە كات بۆ خویندن، يارىکردن، چالاكىيە جەستەيیەكان و كارلێكى كۆمەلايەتى لەخۆبگریت .

- ھاوسەنگى نىۋان تەكنەلۇژيا و ژيانى راستەقىنە :كاتىكى ديارىكراو ديارى بكة بۇ بەكارھىننى تەكنەلۇژيا و ھاندانى چالاكىيە جەستەيى و كۆمەلایەتییەكان .

۸. چاودىرى سۆزدارىيى و دەروونىيى

- بەرژەوھەندى سۆزدارىيى :پىشكەشكردى پىشتگىرى سۆزدارى و ھاوبەشكردىن لە ھەست و ئەزموونى رۇژانەي مندالان .
- پىشتگىرى دەروونىيى :ئەگەر پىۋىست بوو، پىشتگىرى دەروونى لە رىگەي راپوژكاران يان چارەسەر كەرانەو پىشكەش بكة بۇ يارمەتيدانى مندالان بۇ مامەلەكردىن لەگەل ئاستەنگە دەروونىيەكان.
- ھۆشيارىيى سۆزدارىيى :مندالان فىرى ئەو بەكەن كە چۆن ھەستەكانيان بناسن و بە باشى بەرپوھيان بەرن .

۹. پەروەردەي بەردەوام

- پەروەردەكردى خۆشەويستى فىربوون :ھاندانى خۆشەويستى فىربوون و خوگونجاندىن لە رىگەي چالاكىيە پەروەردەيە خۆش و سەرنجراكىشەكانەو .
- فىربوون بەدرىژايى تەمەن :ھاندانى مندالان بۇ بەردەوام فىربوون و پەرەپىدانى كارامەيى نوخ بە درىژايى ژيانيان .
- سەرچاۋە پەروەردەيەكان :دابىنكردى سەرچاۋەي پەروەردەيى ھەمەچەشەن و گونجاو بۇ پىشتگىرىكردىن لە پەروەردەي خۇد و سەربەخۇ .

۱۰. ھاوکارى لەگەل قوتابخانە و کۆمەلگا

• پەيوەندى لەگەل مامۆستايان : پاراستنى پەيوەندى بەردەوام لەگەل مامۆستايانى مندالان بۆ چاودىرىکردنى پيشكەوتنى ئەكادىمى و رەفتاريان .

• بەشدارى كۆمەلگا : بەشدارىکردنى مندالان لە چالاكئىيە كۆمەلئىيەتى و خىرخوازييەكان بۆ بەرزكردنەوهى ھەستى سەربەخۆيى و بەرپرسىارىتى كۆمەلئىيەتئىيان .

پشتگىرى يەكتر : كاركردن لەگەل خىزانەكانى تر و كۆمەلگا بۆ ھاوبەشكردنى ئەزمونەكان و پشتگىرىکردن لە پەروەردەكردنى مندالان .

چارەسەرەكان: پۆلى داىك و باوك و مامۆستايان لە رېنمايى و رېنمايىكردندا.

پوختەيەك

بەدەستەھيئەتئىيانى پەروەردەكردنى كاريگەر پيويستى بە ستراتئىژى يەكگرتوو ھەيە كە برىتئىيە لە پەيوەندى كاريگەر، دانانى سنوور، رېنمايى ئەرئىنى، و پيشخستنى سەربەخۆيى و بەرپرسىارىتى. ھەروەھا پيويستە جەخت لەسەر فيرکردنى بەھا و ئاكارئىيەكان، پەرهپيئدانى كارامەيى كۆمەلئىيەتى، بەرپوۋەبردنى كات و پيشكەشكردنى چاودىرى سۆزدارى و دەروونى بكرئتەوہ. بە ۋەرگرتنى ئەم ستراتئىژئىيانە، داىك و باوك و پەروەردەكاران دەتوانن دئنىابن لەوہى كە مندالان پەروەردە دەكەن كە تواناى خۆيان لەگەل ئاستەنگەكانى سەردەمدا بگونجئىن و لە ژيانى كەسى و ئەكادىمى و كۆمەلئىيەتى خۆياندا سەركەوتوو بن .

رۆلى داىك و باوك و مامۇستا لە رېنمايى كىردن

رۆلى داىك و باوك :

رۆلى داىك و باوك و مامۇستايان لە رېنمايى و راويژكاريدا زۆر گرنگە بۇ پروبەروبوونەوھى ئەو ئالنگاريانەي كە جيھانگيرى و سۆشيال ميديا بەسەر پەرورەدە و ئاكاردا دەيسەپپين. لە خوارەوھە چەند چارەسەر و ستراتيجيەك دەخەينەرۋو كە داىكان و باوكان و مامۇستايان دەتوانن پەيرەۋى لى بكن :

۱. نمونەي باش :

- نمونەي كەسى :پيويستە داىك و باوك نمونەي باش بن لە رەفتار و كىردارەكانياندا، چونكە مندالان زۆر شت فيردەبن بە چاوديريكردن و لاسايى كىردن رەفتارى داىك و باوكيان .
- بەرپرسيارانە لە سۆشيال ميديا مامەلە بكن :پيويستە داىك و باوك نيشان بدەن كە چۆن سۆشيال ميديا بە بەرپرسيارانە و باش بەكاربهيئن .

۲. پەيوەندى كراۋە :

- گىفتوگۆي رۆژانە :كاتەكانى رۆژانە تەرخان بكنە بۇ قسەكىردن لەگەل مندالان دەربارەي ئەزمونەكانى رۆژانەيان و ئەوھى لە سۆشيال ميديا دەيبينن .
- گويگرتنى چالاك :گويگرتن لە ھەست و بيركىردنەوھەكانى مندالان بەبى ئەوھى حوكم بدەيت، ئەمەش متمانە لە نيوان ئەوان و داىك و باوكدا زياد دەكات .

۳. ھۆشیاری و رېنمايى :

- **فېركردنى بەھا ئاكارىيەكان**: فېركردنى مندالان بەھا ئاكارىيى و ئايىنىيەكان و گرنكى پاراستنى ناسنامەي كەلتوورى .
- **ھۆشىارى مەترسى**: پروونكردنەوہى مەترسىيەكانى پەيوەست بە سۆشيال ميديا، وەكو ھېرشكردنە سەر ئەليكترونى و پېشيلكردنى نھيىنى .

۴. چاودېرى :

- **چاودېرىكردنى بەكارھيئان**: چاودېرىكردنى بەكارھيئانى سۆشيال ميديا لەلايەن مندالان و چاودېرىكردنى ئەو ناوہرۆكانەي كە سەيرى دەكەن .
- **بەكارھيئانى بەرنامەكانى چاودېرىكردن**: بەرنامەكانى كوئنترۆلكردنى دايك و باوك بەكاربھيئە بوؤ كوئنترۆلكردنى كاتى بەكارھيئان و پاراستنى مندالان لە ناوہرۆكى نەگونجاو .

۵. ھاندانى چالاكييە جيگرەوہەكان :

- **چالاكييە جەستەيى و كوؤمەلایەتییەكان**: ھاندانى مندالان بوؤ بەشداريكردن لە چالاكييە جەستەيى و كوؤمەلایەتییەكان و خولياكان كە كارليكى ژيانى راستەقىنە بەرز دەكەنەوہ و پشتبەستن بە شاشەكان كەم دەكەنەوہ .
- **خویندەوہ و فېربوون**: ھاندانى خویندەوہ و بەشداريكردن لە چالاكييە پەروەردەيیەكان كە بەشدارن لە پەرەپيئدانى توانا و زانيارىيەكانيان .

رۆلى مامۇستايان :

۱. پەروەردە و ھۆشيارى :

- يەكخستنى بەھاكان لە پۈڭرامدا : يەكخستنى بەھا ئاكارى و نىشتمانپەروەرىيەكان لە پۈڭرامدا بۇ بەرزكردنەوہى تىگەيشتنى خوئندكاران لە گرنكى ئەم بەھايانە .
- ھۆشيارى دىجىتالىي: فيركردنى خوئندكاران چۆنيەتى بەكارھيئانى ئىنتەرنېت و سۆشيال ميديا بە شيوہيەكى باش و بەرپرسيارانە .

۲. پيئمايى :

- گفگوڭوى كراوہ : دەرگاي گفگوڭو لەگەل خوئندكاران بکہرەوہ سەبارەت بە كاريگەرىي سۆشيال ميديا لەسەر ژيانيان و گرنكى رەفتاركردنى بەرپرسيارانە .
- بەرنامەكانى ھۆشيارى : پيئخستنى وۆرك شۆپ و وانە لەسەر مەترسييە ئەليكتروئىيەكان و چۆنيەتى مامەلەكردن لەگەليان .

۳. پيئخستنى بيركردنەوہى رەخنەگرانە :

- بيركردنەوہى شيكارى : فيركردنى خوئندكاران چۆنيەتى شيكردنەوہ و ھەلسەنگاندنى ئەو زانياريانەى كە لە ميديا و سۆشيال ميديا و ھەريدەگرن .
- شيكارى رەخنەگرانە : بەرزكردنەوہى تواناي بيركردنەوہى رەخنەگرانە و ھاندانى بۇ پشتراستكردنەوہى رەوايەتى زانيارييەكان پيئش ئەوہى باوہريان پيئكەن يان ھاوبەشى بکہن .

۴. ھاندانى ھاوكارى و بەشدارىكردن :

- چالاكییەكانى گروپى :رېكخستنى چالاكییە گروپییەكان كە ھاوكارى و كارى تىمى لە نىوان خویندكاراندا بەرز دەكەنەوہ .
- پپۇژەى خزمەتگوزارى :ھاندانى خویندكاران بۇ بەشدارىكردن لە پپۇژەى خزمەتگوزارى و خۇبەخشى كە بەشدارن لە خزمەتكردنى كۆمەلگادا.

۵. تەكنەلۇژيا بە شىوہیەكى كارىگەر بەكاربەینە :

- پەرورەدەى تەكنەلۇژى :بەكاربەینانى تەكنەلۇژيا لە پەرورەدەدا بە شىوازى ئەرینى و كارىگەر بۇ باشتىركردنى پپۇسەى فېربوون.
- ئامرازە دىجىتالىيەكان :ئاشناكردنى خویندكاران بە ئامرازە دىجىتالىيە بەسوودەكان كە دەتوانن يارمەتیان بدەن فېربوون و گەيشتن بە ئامانجە ئەكادىمىيەكانیان .

۶. گرنگىدان بە تەندروستى دەروونىيى :

- پىشتگىرىيى دەروونىيى :پىشكەشكردنى پىشتگىرى دەروونى بۇ ئەو خویندكارانەى كە بەدەست كىشەى دەروونىيەوہ دەنالینن لە ئەنجامى ھىرشكردنە سەر ئەلىكترۇنى يان كارىگەرىيە نەرىنىيەكانى ترى سۇشیال میدیا .
- بەرنامەكانى ھۇشيارى :پىشكەشكردنى بەرنامەى ھۇشيارى سەبارەت بە گرنكى تەندروستى دەروونىيى و چۆنیەتى پاراستنى .

ھاوكارى نىوان دايكان و باوكان و مامۇستايان

- پەيوەندى بەردەوام :پاراستنى پەيوەندى بەردەوام لە نىوان دايك و باوك و مامۇستايان بۇ بەدواداچوون بۇ گەشەكردنى مندالان و

گفتوگۆکردن لەسەر ھەر پرسىك يان ئالنگارىيەك كە ڤووبەڤروويان دەيىتەوہ .

• كۆبوونەوہى ئاسايى :رېكخستنى كۆبوونەوہى وەرزى لە نيوان داىك و باوك و مامۆستايان بۆ ئالوگۆڤى بىرۆكە و ستراتىژى سەبارەت بە چۆنيەتى باشتىركردنى ڤەروەردە و رېنمايى .

بە ڤەيڤرەوكردى ئەم چارەسەرانە، داىك و باوك و مامۆستا دەتوانن ڤيىكەوہە كاربىكەن بۆ بەرەوڤيىشبردنى بەھا ئاكارى و نيشتمانڤەرەرييەكان لە مندالان و گەنجاندا، بيانڤارڤزن لە كارىگەرييە نەريىيەكانى سۆشيال ميديا و ئامادەيان بىكەن بۆ ڤووبەڤرووبوونەوہى ئاستەنگەكانى جىهانگىرى بە ئاگادارى و بەرڤرسىارانە .

بەشى دوازده ھەم: پەروەردەى تايبەت و تەكنەلۆژيا

تەكنەلۆژيا رۆلۈكى گىرنگ دەگىرپىت لە بەرەوپىشبردن و پەرهپىدانى پەروەردەى تايبەت، بەو پىيەى ئامراز و سەرچاوه دابىن دەكات كە يارمەتيدەرە بۇ دابىنکردنى پىداوويستىيەكانى خويىندكارانى خاوهن پىداويستى تايبەت. لە رېگەى داھىنانه تەكنەلۆژىيەكانەو، دەتوانرپىت دەرفەتى فېربوون و بەشدارىکردن بۇ ئەم خويىندكارانە باشتىر بىرپىت، كە بەشدارى دەكات لە پەروەردەىيەكى گىشتگىرتر و يەكسانتر. ئەمەى خاوهو پىداچوونەوئەيەكە بە چۆنىەتى بەكارھىناني تەكنەلۆژيا لە پەروەردەى تايبەتدا :

۱. تەكنەلۆژياى يارمەتيدەر

- پەيوەندى جىگرەوہ و زىادكەر (AAC) لەوانە بۆردى پەيوەندىکردن، بەرنامەكانى سەر تابلپتەكان و بەرنامەكانى كۆمپىوتەر كە يارمەتى ئەو خويىندكارانە دەدەن كە ناتوانن قسە بكنە پەيوەندى لەگەل كەسانى تردا بكنە .
- ئامپىرى دەنگىيى :ئامپىرەكانى وەك ئامپىرى بىستىن و رووكارە دەنگىيە گونجاوہكان كە يارمەتى خويىندكارانى كەمئەندامى بىستىن دەدەن بۇ بىستىن و تىگەيشتن لە رپنمايىەكان .

۲. بەرنامە و بەرنامەكانى پەروەردەى كارلپككارانە

- بەرنامەى پەروەردەىيى تايبەتمەند :ئەو ئەپلىكەيشنانەى كە بە تايبەتى بۇ دابىنکردنى پىداوويستىيەكانى خويىندكارانى خاوهن كەمئەندامى جۆراوجۆر، وەك ئۆتىزم، كپشەى فېربوون، و كەمئەندامى جەستەيى دارپژراون .
- بەرنامە كارلپككارەكان :بەرنامە پەروەردەىيەكان كە چالاكىيە كارلپككارەكان پيشكەش دەكەن كە يارمەتى باشتىرکردنى

كارامه‌يى كۆمه‌لايه‌تى، ئەكادىمى و پراكتىكى دەدەن لە رېگەى يارى و راهبىنانى رېنمايى كراو .

۳. لوژىك و خەيال و زىادكراو (VR/AR)

• راستى :بەكاره‌يىنانى تەكنەلۆژىيەى بۇ لوژىك و خەيال و دروستكردنى ژىنگەى فېربوونى نوقمكەر كە يارمەتى خوڭندكاران دەدات ئەزموونى دۆخى راستەقىنە بكەن و فېرى كارامه‌يى نوخ بن لە ژىنگەيه‌كى ئارامدا.

• لوژىكى زىادكراو :بەكخستنى زانىارىيى دىجىتالىيى لە جيهانى راستەقىنەدا بۇ بەرزكردنەوهى ئەزموونى فېربوون و پېشكەشكردنى پشتگىرىيى بىنراوى زىادە .

۴. ئامرازەكانى گونجاندن لە پەروەردەدا

• كىبۆردەكانى گونجاو :كىبۆردەكان كە بە تايبەتى بۇ خوڭندكارانى كەمئەندامى جەستەيى دىزايىن كراون بۇ ئەوهى تايپكردن و كارلېككردن لەگەل كۆمپىوتەر ئاسانتر بېت .

• شاشە و تابلېتەكان :ئامپىرى دەست لېدان دەتوانىت زۆر بەسوود بېت بۇ ئەو خوڭندكارانەى كە كەمئەندامى جەستەيى يان كېشەى جولەيان هەيه .

۵. خوڭندنى ناراستەوخو و فېربوونى ئەلىكترۆنى

• پلاتفۆرمى فېربوونى ئەلىكترۆنى :ئەو پلاتفۆرمانەى كە رېگە بە خوڭندكارانى خاوەن پېداوىستى تايبەت دەدەن بە شېوهى ئۆنلاين دەستيان بە وانەكان و كەرەستەى پەروەردەيى بگات، كە نەرمى لە كات و شوڭندا دابىن دەكات .

• پۆلە مەجازىيەكان :رېگە بەو خوڭندكارانە دەدات كە ناتوانن بە بەردەوامى بېنە قوتابخانە بەشدارى وانەكان بكەن و كارلېك لەگەل مامۆستايان و هاوكارەكانيان بكەن .

6. ئامرازی بینراو و دەنگی

- کتیبی دەنگی :کتیبی دەنگی یارمەتی ئەو خۆیڤندکارانە دەدات کە کیشە ی بینین یان کیشە ی خۆیڤندنەوہیان ھەیە بۆ دەستگەیشتن بە کەرەستە ی پەرورەدە یی .
- ئامرازە بینراوہکان :بەکارھێنانی وینە، وینەکیشان و یارمەتیدەرە بینراوہکان بۆ باشتکردنی تیگەیشتن لە خۆیڤندکارانی خاوەن پیداوستی فیروون یان ئۆتیزم .

7. راھینان و پەرەپیدانی پیشەیی بۆ مامۆستایان

- راھینانی تەکنەلۆژیای یارمەتیدەر :پیشکەشکردنی راھینان بۆ مامۆستایان بۆ بەکارھێنانی ئامرازەکانی تەکنەلۆژیای یارمەتیدەر بە شیوہیەکی کارا بۆ دابینکردنی پیداوستی یەکانی خۆیڤندکارانی خاوەن پیداوستی تایبەت .
- بەردەوامی گەشەپیدانی پیشەیی:ھاندانی مامۆستایان بۆ بەشداریکردن لە خولەکان و وۆرک شۆپە بەردەوامەکان بۆ نوێکردنەوہی لیھاتوووی و زانیارییەکانیان بە نوێترین ئامراز و بەکارھێنانی تەکنەلۆژیا .

8. ھەلسەنگاندن و بەدواداچوونی دیجیتالی

- بەرنامەکانی ھەلسەنگاندنی دیجیتالی :بەرنامەکان بەکاربھینە بۆ ھەلسەنگاندنی وەرزی پیشکەوتنی خۆیڤندکار و شیکردنەوہی داتاگان بۆ دیاریکردنی ئەو بوارانە ی کە پێویستیان بە باشتکردن ھەیە .
- بەدواداچوونی دیجیتالی :ئامرازەکانی بەدواداچوونی پیشکەوتنی خۆیڤندکاران دەتوانن یارمەتی مامۆستایان و دایک و باوکان بدەن چاودێری کارای ئەکادیمی و رەفتاری بکەن و پلانی فیروونی تاکەکەسی دابریژن .

۹. بەرزکردنەوہی تواناکانی ژیان و پیشەیی

- راپھینانی کارامەیی کار :ئەو بەرنامە و بەرنامانە بەکاربھێنە کە گرنگی بە پەرەپێدانی کارامەییەکانی کارایی وەك بەرپۆوەبردنی پارە، پلاندانانی کات، و کارامەیی کۆمەڵایەتی دەدەن .
- ئەزموونی پراکتیکی :دەتوانرێت تەکنەلۆژیای راستەقینە مەجازی و زیادکراو بەکاربھێنرێت بۆ راپھینانی خوێندکاران لە کارامەییەکانی ژیان لە ژینگە ھاوشیۆوەکراوەکاندا .

۱۰. ھاوکاری نیوان دایکان و باوکان و مامۆستایان

- پەيوەندی دیجیتالیی :بەکارھینانی پلاتفۆرمە دیجیتالییەکان بۆ ئاسانکاری پەيوەندی نیوان دایک و باوک و مامۆستایان و ئالوگۆپی زانیاری دەربارەیی پیشکەوتن و پێداویستیەکانی خوێندکاران .
- بەشداریکردن لە پەرۆردەدا:ھاندانی دایک و باوکان بۆ بەشداریکردن لە پرۆسەیی پەرۆردەیی لە رپگەیی ئەپلایکەیشنەوہ و پلاتفۆرمە دیجیتالییەکان کە کەرەستەیی پەرۆردەیی و چالاکییەکان دابین دەکەن کە دەتوانرێت لە مالموہ ئەنجام بدرێت .

پوختەیک

تەکنەلۆژیا دەرفەتی گەورە بۆ باشتکردنی پەرۆردە و پەرۆردەیی تاییبەت دەرەخسینیت لەرپگەیی دابینکردنی ئامراز و سەرچاوە کە یارمەتیدەرە بۆ دابینکردنی پێداویستیەکانی خوێندکارانی خاوەن پێداویستی تاییبەت. لە رپگەیی بەکارھینانی تەکنەلۆژیای یارمەتیدەر، بەرنامە پەرۆردەییە کەسییەکان، و بەردەوامی راپھینانی پیشەیی بۆ مامۆستایان، دەتوانرێت پەرۆردەییەکی گشتگیر و کاریگەر بەدەستبھێنرێت کە پشتگیری ھەموو خوێندکاران بکات لە بەدەستھینانی توانا تەواوەکانیان .

بیرکردنهوه له داهاټووی پهروهده

له ژیر پښنایي ټو پيشکتهوتنه تهکنهلوژييه گهورهيهدا، بیرکردنهوه له داهاټووی پهروهده دهبيتته شتيکی زور گرنګ بو جيگيرکردنی ټو گورانکاربييه قوولانهی که جيهان گهواهی دهريهتی. داهاټوو ټاسوی نوخ بو پهروهده و پهروهده دهکاتهوه، چونکه تهکنهلوژيا دهبيتته پایهی جهوههري له پرؤسهی پهروهدهدا. بهلام پيويسته به ورياييهوه به بیرکردنهوهی قوول لهم داهاټووه نزيك ببينهوه بو ټوهی دلنيا بين لهوهی بهها مرویيهکان له دلی پرؤسهی پهروهدهدا دهميننهوه .

له دیارترین تايبهتمهندييهکانی داهاټووی پهروهده :

۱. **فيربوونی کهسی**: بهکارهيئانی زیرهکیی دهستکرد بو شيکردنهوهی پيداويستبييهکانی تاکهکانی خویندکاران و دابينکردنی بهرنامهی پهروهدهی کهسی که پيداويستبييه ناوازهکانیان دابين دهکات .

۲. **فيربوون له رپگهی لوژيک خيال و زيادکراوهوه**: تهکنهلوژيا دهتوانيت ټهزموونی فيربوونی نوقمکه دابين بکات که يارمهتی خویندکاران دهدات به شيوازی نوخ و داهيئنهراڼه له چهمکهکان بکوئنهوه .

۳. **فيربوونی دريژخايه**: پيشخستنی چهمکی فيربوونی بهردهوام له دهرهوهی چوارچيپوهی پوله تهقليدييهکان، رپگهدان به تاکهکان بو پهرهپيدانی تواناکانیان به دريژايی ژيانی پيشهیی و کهسی خويان .

۴. **فيربوونی هاوبهشی جيهانی**: تهکنهلوژيا دهتوانيت خویندکاران و مامؤستايان له سهرانسهري جيهان کوبکاتهوه، تيگهيشتنی کولتووری و هاوکاری نيودهولهتی بهرز بکاتهوه .

بەلام دەپت بە ئاگادارییەو پووبەپووی ئالنگاری ئەم داھاتووہ
ببینەوہ :

۱. دابەشبوونی دیجیتالی: دلنیابوون لەوہی کہ ھەموو خویندکاران
بە یەکسانی دەستیان بە تەکنەلۆژیا و ئینتەرنیٹ بگات بۆ
رێگریکردن لە خراپتربوونی بۆشاییەکانی خویندن .

۲. پاراستنی بەھا مرۆییەکان: پێویستی یەکخستنی تەکنەلۆژیە بە
شیۆەییەک کہ بەھا مرۆییەکان بپاریژیت و ھاوسۆزی و ھاوکاری
بەرز بکاتەوہ .

۳. ئاسایشی دیجیتالی: فیڕکردنی خویندکاران چۆن زانیارییە
کەسییەکانیان بپاریژن و ئینتەرنیٹ بە شیۆەییەکی باش و
بەرپرسیارانە بەکاربھینن .

۴. ھاوسەنگی نیوان تەکنەلۆژیا و ژیانی راستەقینە: پێشخستنی
چالاکییەکان کہ ھاندەری کارلیکی کۆمەلایەتی راستەوخۆ و
پەیوہندی مرۆیی دەبن .

ئایندە ی پەرۆردە لە سەردەمی تەکنەلۆجیادا پێویستی بەوہیە کہ
ھاوسەنگی لە نیوان داھینان و پاراستنی بەھا مرۆییەکاندا دروست
بکەین. بە رێنمایی ژیرانە و گرنگیدان بە پەرەپێدانی بەھاگان ،
دەتوانین تەکنەلۆژیا بەکاربھینن بۆ بەرزکردنەوہی فیڕبوون و بنیاتنانی
داھاتوویەکی باشتر بۆ نەوہکانی داھاتوو .